

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Β΄ Διεθνές Ἐπιστημονικὸ Συνέδριο
τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία

Ἡ Ὁρθόδοξη θεολογία καὶ ἡ ‘ὄντολογία’ τῆς τεχνολογίας:
ἀνθρωπολογικές, πολιτικές, οἰκονομικές, κοινωνικές
καὶ πολιτισμικές συνέπειες

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Θεσσαλονίκη

29 Σεπτεμβρίου 2025 (πρωί): Μέγαρο Μουσικῆς Θεσσαλονίκης
(ἀπόγευμα): Ἱ.Ν. Ἀγ. Δημητρίου Πολιούχου Θεσσαλονίκης

30 Σεπτεμβρίου 2025: Αἴθουσα Τελετῶν καὶ Θεολογικὴ Σχολὴ Α.Π.Θ.

1 Ὀκτωβρίου 2025: Μέγαρο Μουσικῆς Θεσσαλονίκης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πρόεδρος

Μακ. Αρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. Ἱερώνυμος Β΄

Μέλη

Σεβ. Μητροπολίτης Σύρου κ. Δωρόθεος
Σεβ. Μητροπολίτης Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος
Σεβ. Μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος
† Σεβ. Μητροπολίτης Κορίνθου κ. Διονύσιος
Σεβ. Μητροπολίτης Γρεβενῶν κ. Δαβίδ
Σεβ. Μητροπολίτης Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης κ. Πλάτων
Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Γρηγόριος
Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ. Φιλόθεος (Διευθυντὴς τοῦ
Κλάδου Ἐκδόσεων τῆς Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)

Γραμματέας

Ἀλέξανδρος Κατσιάρας, Διευθυντὴς Συντάξεως
τοῦ περ. Θεολογία

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τὰ Μέλη τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ
γιά τὴν περίοδο 2025-2026:

Σεβ. Μητροπολίτης Σύρου, κ. Δωρόθεος
Πρωτοπρ. Ἀθανάσιος Γκίκας, Καθηγ. Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.
Πρωτοπρ. Ἀθανάσιος Μελισσάρης, Ἀναπλ. Καθηγ. Θεολογικῆς
Σχολῆς Ε.Κ.Π.Α.
Ἐμμανουὴλ Καραγεωργούδης, Καθηγ. Θεολογικῆς Σχολῆς Ε.Κ.Π.Α.
Δημήτριος Μόσχος, Καθηγ. Θεολογικῆς Σχολῆς Ε.Κ.Π.Α.
Ἀπόστολος Κραλίδης, Καθηγ. Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.
Νικόλαος Μαγγιῶρος, Καθηγ. Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ.

Ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία ἐνώπιον τῆς φιλοσοφίας τῆς τεχνολογίας

Μὲ ἀφορμὴ τὴ συμπλήρωση 100 ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἱδρυση τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀποφάσισε νὰ τιμῇσιν τὴ σημαντικὴ αὐτὴ ἐπέτειο, μὲ τὴ διοργάνωση δύο διεθνῶν ἐπιστημονικῶν συνεδρίων. Τὸ πρῶτο, μὲ θέμα: «Ἡ Ὁρθόδοξη Θεολογία ἐν πορείᾳ στὴν “ἄυλη πραγματικότητα” τῆς ὕστερης νεωτερικότητας», διεξήχθη στὴν Ἀθήνα, τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 2023, μὲ τὴ συμμετοχὴ διακεκριμένων θεολόγων καὶ εἰδικῶν ἀπὸ ἄλλα ἐπιστημονικὰ πεδία ἀπὸ ὅλο τὸν ὀρθόδοξο καὶ ὄχι μόνο κόσμο. Ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ πρωτοποριακὴ καὶ καινοτόμο πρωτοβουλία μὲ διορθόδοξη στήριξη καὶ διαχριστιανικὴ ἐμβέλεια, καθὼς γιὰ πρώτη φορὰ Ἐκκλησία διοργάνωσε συνάντηση μὲ ἀνάλογη θεματικὴ στὸν χριστιανικὸν κόσμον. Ἐπιπλέον, ἀνέδειξε τὸν καίριο ρόλο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὄχι μόνο στὴ θεολογικὴ προσέγγιση ἐνὸς σύγχρονου καὶ ἐπικαιροῦ ζητήματος ἀλλὰ καὶ στὴ συγκρότηση ἐνὸς εὐρύτερου διεπιστημονικοῦ διαλόγου σχετικὰ μὲ αὐτό.

Τὸ Β' ἐπετειακὸ Διεθνὲς Συνέδριο, στὴ Θεσσαλονίκη, ἔχει γενικὸν τίτλον «Ἡ Ὁρθόδοξη θεολογία καὶ ἡ 'ὀντολογία' τῆς τεχνολογίας: ἀνθρωπολογικές, πολιτικές, οἰκονομικές, κοινωνικὲς καὶ πολιτισμικὲς συνέπειες». Ὁ πρῶτος ἄξονας τοῦ ἀφορᾷ τὴν ἱστορίαν τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία ἀπὸ τὴν ἱδρυσήν του μέχρι σήμερον καὶ τὴν ἀποτίμησιν τῆς ἐν γένει προσφορᾶς τοῦ στὴν καλλιέργειαν τῆς Ὁρθόδοξης θεολογίας, μέσα ἀπὸ ἓνα εὐρὺ πεδίο γνωστικῶν ἀντικειμένων τῆς θεολογίας (ὅπως ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, ἡ Δογματικὴ, ἡ Πατερικὴ Γραμματεία, ἡ Ἀγιολογία, κ.λπ.) καθὼς ἐπίσης καὶ συναφῶν ἐπιστημονικῶν γνωστικῶν περιοχῶν (π.χ., τῆς φιλολογίας, τῆς φιλοσοφίας, τῆς ἱστορίας, τῆς κοινωνιολογίας, τῆς ψυχολογίας, κ.λπ.).

Ὁ δεῦτερος ἄξονας ἀναφέρεται εἰδικώτερον στὸν λόγον τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ θεολογίας ἐνώπιον τῆς ὀντολογίας καὶ τῆς εὐρύτερης φιλοσοφίας τῆς τεχνολογίας. Δηλαδή, πῶς ἡ νέα ψηφιακὴ πραγματικότητα καὶ οἱ ἐφαρμογές της, ἀνεξαρτήτως καλῆς ἢ κακῆς χρήσης, ἐπηρεάζουν τὴ φύσιν, τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς θεολογίας της, καὶ μὲ ποιὸν τρόπο ἐπιδρῶν σὲ τομεῖς ὅπως ἡ λειτουργικὴ ζωὴ, ἡ ἀνθρωπολογία, ἡ ποιμαντικὴ καὶ ἡ ἱεραποστολή, καὶ σὲ ἄλλους τομεῖς τοῦ ἀνθρώπινου βίου. Πρόκειται, μὲ ἄλλα λόγια, γιὰ ἓνα εἶδος «ἐπέκτασης» τῶν ἐργασιῶν τοῦ Α' Συνεδρίου καὶ περαιτέρω ἐμβάθυνσης τοῦ σχετικοῦ προβληματισμοῦ. Πιθανότατα, ἓνα τέτοιο συνέδριο γιὰ τὴ φιλοσοφίαν τῆς τεχνολογίας διοργανώνεται γιὰ πρώτη φορὰ.

Ἡ ἐμβάθυνσις αὐτὴ ἀφορᾷ κυρίως τὸ ζήτημα τῆς καλῆς ἢ τῆς κακῆς χρήσης τῆς τεχνολογίας καὶ τὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς «οὐδετερότητάς» της. Ὅπως ἔχουν ὑποστηρίξει ἀπὸ τὶς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰ. φιλόσοφοι,

κοινωνιολόγοι και λογοτέχνες, ή αντίληψη ότι ή τεχνολογία είναι έγγενως ουδέτερη αποτελεί ένα ιδεολόγημα, τὸ ὁποῖο μεταθέτει ὅλα τὰ προβλήματα, πραγματικά ἢ ἀναμενόμενα, στὸ πεδίο τῆς καλῆς ἢ τῆς κακῆς χρήσης. Τὸ τυπικὸ ἐπιχείρημα αὐτῆς τῆς προσέγγισης εἶναι ὅτι τὸ μαχαίρι μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ νὰ κόψει ψωμὶ καὶ γιὰ νὰ σκοτώσει, ἐπομένως ὁ τρόπος χρήσης του εἶναι αὐτὸς ποὺ καθορίζει τὸ ἐπωφελὲς ἢ τὸ βλαπτικὸ ἀποτέλεσμα, καὶ ὄχι ἡ φύση ἢ ἡ οὐσία του. Παραθεωρεῖται ὅμως ὅτι τὸ μαχαίρι ἐξ ἀρχῆς κατασκευάζεται γιὰ νὰ κόβει. Ἀλλὰ ἀκόμη κι ἂν ὑποτεθεῖ ὅτι τὸ ζήτημα τῆς καλῆς ἢ τῆς κακῆς χρήσης ἔχει ἐφαρμογὴ στὴν περίπτωση τοῦ μαχαιριοῦ ἢ ἄλλων ἀντικειμένων, τί θὰ λέγαμε π.χ. γιὰ τὴν ἀτομικὴ βόμβα, γιὰ τὸ Καλάζνικωφ ἢ γιὰ τὸ Οὐζι;

Ἦδη ἀπὸ τὸν 19ο αἰ. καὶ κυρίως ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰ., συγγραφεῖς καὶ φιλόσοφοι (π.χ. S. Butler, E. Carpenter, L. Tolstoy, B. Russell κ.ἄ.) ἐπεσήμαναν ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς τεχνολογίας δὲν ἔγκειται στὴν καλὴ ἢ τὴν κακὴ χρήση τῆς, ἀλλὰ στὴν ἴδια τὴν οὐσία τῆς, ποὺ δὲν εἶναι κάτι τὸ τεχνικὸ, ἀλλὰ μᾶλλον μιὰ συγκεκριμένη κοσμοθεωρία καὶ φιλοσοφία. Δηλαδή, ἡ τεχνολογία βασίζεται σέ, προκύπτει ἀπὸ, καὶ ἀναπαράγει μιὰν ὀρισμένη στάση ἀπέναντι στὴ φύση, τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν Θεό. Ἐπιπλέον, ἐφ' ὅσον ἐμπεριέχει ἓνα σκοπὸ, δὲν μπορούμε νὰ μιλάμε γιὰ οὐδετερότητα. Δὲν εἶναι τυχαῖο ὅτι αὐτὴ ἡ ἐπισήμανση διατυπώθηκε μετὰ τὴ Βιομηχανικὴ Ἐπανάσταση, καθὼς τότε πραγματικὰ ἔχουμε μιὰ τομῇ, τὴν εἰσαγωγὴ τῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία ἄλλαξε ριζικὰ τὴ σχέση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν ἔννοια τοῦ ἐργαλείου, τῆς χειρωνακτικῆς ἐργασίας, τοῦ χρόνου, τῆς ἀπόστασης κ.λπ.

Ἐν τούτοις, ἡ θέση περὶ οὐδετερότητας καὶ καλῆς ἢ κακῆς χρήσης τῆς τεχνολογίας ὄχι μόνο δὲν ἐγκαταλείφθηκε, ἀλλὰ προβλήθηκε μὲ ἀκόμη μεγαλύτερη ἔνταση μετὰ τὴ ρίψη τῆς πυρηνικῆς βόμβας (1945) καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ προβάλλεται καὶ σήμερα. Ὡστόσο, ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 20οῦ αἰ., μετὰ τὴν ἐπώδυνη ἐμπειρία τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, πλείστοι ὅσοι φιλόσοφοι καὶ μελετητὲς ἀμφισβητοῦν τὴν οὐδετερότητα τῆς τεχνολογίας. Τονίζουν ὅτι ἡ τεχνολογία δὲν εἶναι ἀπλῶς μιὰ συλλογὴ ἐργαλείων, ἀλλὰ καθορίζει τὴ σχέση μας μὲ τὰ πάντα, ὠθώντας μας πρὸς μιὰ ὠφελιμιστικὴ καὶ μηχανιστικὴ κατανόηση τῆς ζωῆς (Heidegger, Κυριαζόπουλος), ἀναδιαρθρώνει τὴν ἀνθρώπινη κοινωνία σύμφωνα μὲ μηχανιστικές, ἱεραρχικὲς γραμμὲς (Mumford), μᾶς “ἀπανθρωποποιεῖ” καθιστώντας μας ἀνίκανους γιὰ ἠθικὸ στοχασμό (Anders), ὑπηρετεῖ δομὲς ἐξουσίας καὶ ἰσχύος ποὺ δημιουργοῦν τεχνητὲς ἀνάγκες καὶ ἀπογυμνώνουν τὰ ἄτομα ἀπὸ τὴν αὐτονομία τοὺς (Illich).

Ἡ τεχνολογία, λοιπόν, δὲν εἶναι ἀπλῶς ἓνα ἐργαλεῖο, ἓνα μέσο, ποὺ μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ καλὸ ἢ γιὰ κακὸ. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ χρήση τῆς, ἐνσωματώνει μιὰν ὀρισμένη οὐσία (ποὺ οἱ φιλόσοφοι ἀποκαλοῦν

«τεχνικὸ πνεῦμα»), δηλαδή ἓνα συγκεκριμένο τρόπο ἀντίληψης τῆς πραγματικότητας, τοῦ ἀνθρώπου, τῆς φύσης καὶ τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀντίληψη αὐτὴ δίδει προτεραιότητα στὸν ἔλεγχο, τὴν ἀποδοτικότητα καὶ τὴ λειτουργικὴ ὀρθολογικότητα. Τὸ σύγχρονο τεχνολογικὸ παράδειγμα, ποὺ ἔχει τὶς ρίζες του στὸν Διαφωτισμὸ καὶ ἀναπτύχθηκε μὲ τὴ βιομηχανοποίηση, προσλαμβάνει τὸν κόσμο ὡς ἓνα ἀντικείμενο πρὸς κατάκτηση καὶ διαχείριση, ὡς μία ἀποθήκη ἀποθεμάτων, ποὺ περιμένουν τὸν ἄνθρωπο νὰ τὰ ἐκμεταλλευτεῖ. Στὴν προβιομηχανικὴ ἐποχὴ, ἡ φύση θεωρεῖτο ὅτι ἔχει ἐγγενῆ ἀξία καὶ ἱερότητα, ὅτι εἶναι κατοικία τοῦ θείου (σὲ παγανιστικὲς κοινωνίες), ἢ ἐκδήλωση τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Γιὰ τὴν τεχνολογία, ὅμως, ἡ φύση δὲν εἶναι τίποτε περισσότερο ἀπὸ πρώτη ὕλη γιὰ ἀνθρώπινη χρῆση.

Τὸ τεχνικὸ πνεῦμα ἐπαναπροσδιορίζει καὶ τὸ τί σημαίνει νὰ εἶναι κάποιος ἄνθρωπος. Ἡ ἄνοδος τῆς μηχανοποίησης καὶ τῆς ψηφιοποίησης ἔχει καταστήσει τὸν ἄνθρωπο ἓναν ἀπλὸ κόμβο μέσα σὲ τεράστια παραγωγικὰ συστήματα, μιὰ λειτουργικὴ μονάδα ἑνὸς εὐρύτερου τεχνολογικοῦ μηχανισμοῦ. Αὐτὸ εἶναι ἐμφανὲς σὲ διάφορους τομεῖς. Στὴν οἰκονομία, ἡ ἀνθρώπινη ἐργασία βελτιστοποιεῖται, αὐτοματοποιεῖται καὶ ποσοτικοποιεῖται ὅλο καὶ περισσότερο, ἢ δὲ ἐπιτυχία μετριέται μὲ ὅρους παραγωγικότητας καὶ ὄχι σὲ ἀναφορὰ μὲ τὸν σκοπὸ ποὺ ὑπηρετεῖ ἢ τὴν πληρότητα ποὺ παρέχει. Στὴν κοινωνικὴ ζωὴ, οἱ ψηφιακὲς τεχνολογίες διαμορφώνουν τὶς ἀλληλεπιδράσεις μας, ἀντικαθιστώντας τὶς ἄμεσες, πρόσωπο μὲ πρόσωπο, σχέσεις μὲ ἀλληλεπιδράσεις διαμεσολαβημένες ἀπὸ ἀλγορίθμους. Ἀκόμη καὶ στὴν ἱατρικὴ, ἡ ζωὴ τείνει νὰ χάσει τὴν ἱερότητά της, καθὼς προσεγγίζεται μέσα ἀπὸ πλαίσια ποὺ ἀναφέρονται σὲ στατιστικὰ δεδομένα καὶ μετρήσιμους κινδύνους. Ἔτσι, ἡ τεχνολογία ἀναδιαμορφώνει τὴν ἴδια τὴν ἀνθρώπινη ὕπαρξη –ὄχι μόνο τὴν ἀντίληψή μας περὶ αὐτῆς– ἀναγκάζοντάς μας νὰ συμμορφωνόμαστε μὲ τὴ λογικὴ τῆς ἀποδοτικότητας καὶ τοῦ ἐλέγχου.

Ἴσως ἡ πιὸ σημαντικὴ πτυχὴ τῆς τεχνολογικῆς κοσμοθεωρίας συνδέεται μὲ τὴν ἀντίληψη περὶ Θεοῦ. Οἱ παραδοσιακὲς ἀντιλήψεις γιὰ τὸν Θεὸ δίνουν ἔμφαση στὸ μυστήριο, τὴ μεταφυσικὴ καὶ τὰ ὅρια τῆς ἀνθρώπινης γνώσης καὶ περατότητας. Ὡστόσο, ἡ τεχνολογία, στὴν οὐσία της, ἀφορᾷ τὴν κυριαρχία καὶ τὸν ἀπόλυτο ἔλεγχο. Καθὼς ἐξελίσσεται, ἐνισχύει τὴν πεποίθηση ὅτι ὅλες οἱ πτυχὲς τῆς ὕπαρξης μποροῦν τελικὰ νὰ κατανοηθοῦν, νὰ ἐλεγχθοῦν καὶ νὰ ἀνασχεδιαστοῦν.

Στὶς προνεωτερικὲς κοινωνίες, οἱ θρησκευτικὲς καὶ μεταφυσικὲς παραδόσεις ἔθεταν ὅρια στὴν ἀνθρώπινη δραστηριότητα, ἀναγνωρίζοντας ὅτι ὀρισμένες πτυχὲς τῆς πραγματικότητας ἦταν ἀπρόσιτες γιὰ τὸν ἀνθρώπινο νοῦ καὶ τὴν ἀνθρώπινη δράση. Ἡ τεχνολογία, ὅμως, ἐμφυσᾷ τὴν ἀντίθετη τάση – μιὰ τάση ἀπεριόριστης ἐπέκτασης, ὅπου τὰ ὅρια θεωροῦνται

προκλήσεις πρὸς ὑπέρβαση ἀντὶ γιὰ ἐγγενῇ χαρακτηριστικὰ τῆς ἀνθρώπινης συνθήκης-ὑπαρξῆς. Αὐτὸ εἶναι πιὸ ἐμφανὲς στὸν μετανθρωπισμό, τὴν τεχνητὴ νοημοσύνη καὶ τὴ γενετικὴ μηχανικὴ, ποὺ στοχεύουν στὴν ὑπέρβαση τῶν ἀνθρώπινων περιορισμῶν, ἐπιχειρώντας νὰ ἀπαλείψουν κάθε ὄριο καὶ κάθε διάκριση, ἀκόμη καὶ τὴ διάκριση κτιστοῦ-Ἀκτίστου.

Ὅλες αὐτὲς οἱ ἀλλαγὲς ποὺ τὸ τεχνικὸ πνεῦμα ἔχει ἐπιφέρει στὶς παραδοσιακὲς ἀντιλήψεις περὶ κόσμου, ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ, μεταδίδονται καὶ ἀναπαράγονται μέσῳ τῆς χρήσεως τῶν τεχνολογικῶν ἐφαρμογῶν, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὸ ἂν αὐτὴ ἡ χρῆση εἶναι καλὴ ἢ κακὴ. Μὲ ἄλλα λόγια, ἀκόμη κι ἂν καταφέρναμε νὰ διασφαλίσουμε ὅτι ἡ τεχνολογία θὰ χρησιμοποιεῖται μόνο γιὰ καλοὺς σκοποὺς, πάλι θὰ ἐπηρεαζόμεσταν, ἔστω καὶ ἀσύνειδα, ἀπὸ τὴν τεχνολογικὴ κοσμοθεωρία. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, πόσο ἐφικτὸ θὰ ἦταν νὰ διασφαλίσουμε ἀποκλειστικὰ τὴν “καλὴ χρῆση”, ζώντας σ’ ἓνα μεταπτωτικὸ κόσμο, ὅπου οὐδεὶς ἀναμάρτητος;

Ὁ προβληματισμὸς αὐτὸς προβάλλει ἀκόμη πιὸ ἐπιτακτικὸς σήμερα, μὲ τὴν ἀνάπτυξη τῆς ψηφιακῆς τεχνολογίας, ἡ ὁποία ἀνατρέπει ἐντελῶς τὶς παλαιότερες βεβαιότητές μας, δημιουργώντας τὴν ψευδαίσθηση ὅτι τὰ ὅρια τῶν ἀνθρώπινων δυνατοτήτων ἔχουν ὑπερβασθῇ. Οἱ κάθε φύσεως αὐτοματισμοί, ἡ Τεχνητὴ Νοημοσύνη, ἀκόμη καὶ ἡ διαφημιζόμενη «ἀνάσταση τῶν νεκρῶν» (deathbots, griefbots κ.τ.τ.) δημιουργοῦν ἓναν πρωτόγνωρο κόσμο, τοῦ ὁποίου τὴν ἐξέλιξη δὲν εἶναι εὐκόλο νὰ προβλέψουμε.

Τὸ πρόβλημα ἐν τέλει δὲν εἶναι μόνο τὸ τί κάνουμε μὲ τὴν τεχνολογία, ἀλλὰ τὸ τί κάνει ἡ τεχνολογία σὲ ἐμᾶς, ἀκόμα κι ἂν δὲν τὸ καταλαβαίνουμε. Κι ἐπειδὴ δὲν μπορούμε νὰ ἀναστρέψουμε τὴν τεχνολογικὴ ἐξέλιξη οὔτε νὰ ζήσουμε ἐκτὸς αὐτῆς (ἐκτὸς κι ἂν, ὅπως λέγει ἡ Hannah Arendt, ἐπιστρέψουμε στὴν κουλτούρα τῶν ἐργαλείων), εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξετάσουμε κριτικὰ τὴν οὐσία τῆς τεχνολογίας, τὴν ‘ὄντολογία’ της, ὑπερβαίνοντας τὴ διχοτομία καλῆς ἢ κακῆς χρήσης.

Θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ ὅτι ἡ ἀντίληψη περὶ οὐδετερότητας καὶ καλῆς/κακῆς χρήσεως εἶναι μιὰ συμβιβαστικὴ θέση μεταξὺ τεχνοφοβίας καὶ τεχνολατρίας. Ὁ σκοπὸς τοῦ Συνεδρίου ὅμως δὲν εἶναι νὰ ἐμπλακεῖ σ’ αὐτὸ τὸ δίπολο, διότι ὁ ρόλος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ Θεολογίας εἶναι νὰ εἰκονίζει τὰ Ὑσχατα μέσα στὴν Ἱστορία καὶ νὰ ὑπενθυμίζει ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ ἀντλεῖ ταυτότητες ἀπὸ κτιστὲς βεβαιότητες καὶ ἀπὸ τὴν ἀπολυτοποίηση τῆς Ἱστορίας, εἴτε εἶναι πιστὸς εἴτε ὄχι. Γιὰ νὰ συμβεῖ ὅμως αὐτό, ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Θεολογία της πρέπει νὰ μὴ χάσουν τὴν ἀντίληψη περὶ προσώπου, σχέσεως, ἐνσώματης κοινωνίας - κοινότητας.

Ἀλέξανδρος Ἰ. Κατσιάρας

Διευθυντὴς Συντάξεως τοῦ περ. Θεολογία

«Η ιστορική και πολιτισμική έμπειρία
τῶν Βαλκανικῶν χωρῶν
καὶ οἱ σύγχρονες τεχνολογικὲς προκλήσεις»

Συζήτηση Στρογγυλῆς Τραπέζης

Συμμετέχουν:

11.00-12.45

Ἀριστοτέλης (Τέλης) Τύμπας, Καθηγητῆς Ἱστορίας τῆς Τεχνολογίας στοὺς Νεότερους Χρόνους, Τμῆμα Ἱστορίας καὶ Φιλοσοφίας τῆς Ἐπιστήμης, Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν (Συντονιστής).

Gjergji Mulla, Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς Τμήματος Στατιστικῆς καὶ Ἐφαρμοσμένης Πληροφορικῆς, Ἀναπληρωτῆς Κοσμήτορας τῆς Σχολῆς Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν, Πανεπιστήμιο Τιράνων.

Vesselin Petkov, Καθηγητῆς Θεωρητικῆς Φυσικῆς καὶ Φιλοσοφίας, Ἰδρυτικὸ μέλος καὶ νῦν Διευθυντῆς τοῦ Ἰνστιτούτου “Hermann Minkowski”, Μόντρεαλ, Καναδᾶς / Τμῆμα Φιλοσοφίας τῆς Ἐπιστήμης, Ἰνστιτούτο Φιλοσοφίας καὶ Κοινωνιολογίας, Βουλγαρικὴ Ἀκαδημία Ἐπιστημῶν.

Aleksandar Petrović, Καθηγητῆς Πολιτισμικῆς Ἀνθρωπολογίας, Ἠθικῆς καὶ Ἱστορίας τῶν Ἐπιστημῶν, Τμῆμα Ἱστορίας καὶ Φιλοσοφίας τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τεχνολογίας, Πανεπιστήμιο Βελιγραδίου.

Aleksandar Spasenovski, Καθηγητῆς καὶ Διευθυντῆς Τομέα Συνταγματικοῦ Δικαίου καὶ Πολιτικῶν Συστημάτων, Ἰνστιτούτο Νομικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, Νομικὴ Σχολὴ Iustinianus Primus, Πανεπιστήμιο «Ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος», Σκόπια.

Şeref Halil Turan, Καθηγητῆς Φιλοσοφίας, Τμῆμα Φιλοσοφίας, Διευθυντῆς τοῦ Ἐρευνητικοῦ Κέντρου Ἐφαρμοσμένης Ἠθικῆς, Πολυτεχνεῖο Μέσης Ἀνατολῆς (Middle East Technical University – METU), Ἄγκυρα.

Σὲ ὑπέρμαχον ἢ Οἰκουμένη:
Ὁ ἅγιος Δημήτριος ὁ Μυροβλήτης στὰ Βαλκάνια:
ἐμβληματικοὶ λατρευτικοὶ χώροι, φορητὲς εἰκόνες
καὶ τοιχογραφίες

Φωτογραφικὴ Ἔκθεση

13.00 Ἑγκαίνια

Φωτογραφήθηκαν τὰ μνημεῖα:

Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο: Ἅγιος Δημήτριος Εὐλόπορτας, Ἅγιος
Δημήτριος Ξηροκρήνης, Ἅγιος Δημήτριος Τατατούλων

Ἐκκλησία τῆς Σερβίας: Παρεκκλήσιο Ἁγίου Δημητρίου Peć,
Παρεκκλήσιο Ἁγίου Δημητρίου Μοναστήρι Dečani, Μοναστήρι
Velika Remeta

Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας: Ἅγιος Δημήτριος Suceava, Μοναστήρι
Căldărușani, Ἅγιος Δημήτριος-Postă Church Βουκουρέστι

Ἐκκλησία τῆς Βουλγαρίας: Ἅγιος Δημήτριος Βέλικο Τίρνοβο,
Ἅγιος Δημήτριος Patalenitsa, Μοναστήρι Boboshevo

Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος: Ἅγιος Δημήτριος Θεσσαλονίκης, Ἅγιος
Δημήτριος Κατσούρη Ἄρτας, Ἅγιος Δημήτριος Μυστράς

Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας: Ἅγιος Δημήτριος Μπεράτι, Ἅγιος
Δημήτριος Boboshticë, Ἅγιος Δημήτριος Πολίτσιανη

Ἡ Ἔκθεση θὰ διαρκέσει ὡς τὶς 20 Ὀκτωβρίου.

Ἔδρες ἐπισκέψεως:

Δευτέρα ἕως Παρασκευή: 10.00 - 14.00

Τετάρτη: 18.00 - 20.00

Εἴσοδος ἐλεύθερη

Τελετὴ Ἑναρξης*

Κήρυξη τῆς Ἑναρξης τῶν Ἑργασιῶν τοῦ Συνεδρίου ἀπὸ
τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχην
κ. Βαρθολομαῖο.

18.30-19.00

Ἡ Α.Ε. ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας
κ. Κωνσταντῖνος Ἀν. Τασούλας
καὶ

ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν
καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος Β΄
θὰ ἀπευθύνουν χαιρετισμὸ

παρουσία
τῶν Προκαθημένων τῶν Ἐκκλησιῶν
ἐν Βουλγαρίᾳ, Κύπρῳ, Ἀλβανίᾳ,
Ἐκπροσώπων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν,
τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος,
Πολιτικῶν, Δικαστικῶν καὶ Στρατιωτικῶν Ἀρχῶν.

Κεντρικὴ διάλεξη:

Εὐθύμιος Νικολαΐδης (Ομότ. Καθηγητῆς, Ε.Ι.Ε.)
Ἡ ὀντολογία τῆς σύγχρονης τεχνολογίας

19.00-19.30

Συντονίζει ὁ Ἀλέξανδρος Κατσιάρας
Γραμματέας τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου
Διευθυντὴς Σύνταξης τοῦ περ. Θεολογία

* Πρὶν ἀπὸ τὴν Τελετὴ Ἑναρξης, Χορὸς τῶν Ἱεροφαιτῶν τῆς Ἱ.Μ. Θεσσαλονίκης «Ἰωσήφ ὁ Στουδίτης, Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης», ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Πρωτοφάτου τοῦ Ἱ.Ν. Ἀγ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ Ἀναπλ. Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Ἰωάννη Λιάκου, μὲ τὴ συμμετοχὴ τῶν Πρωτοφαιτῶν καὶ Λαμπαδαρίων τῶν Ἑνοριῶν τῆς Ἱ.Μ. Θεσσαλονίκης, θὰ ψάλλει πολυελέους καὶ τὴ Δοξολογία σὲ διαφορετικὲς γλῶσσες.

Α΄ Συνεδρία
Ἑκκλησία, Ἐπιστήμη, Πολιτική καὶ Τεχνολογία

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Μεσογαίας & Λαυρεωτικῆς κ. Νικόλαος
& Κίρκη Κεφαλέα, Καθηγήτρια, Ε.Κ.Π.Α.

09.00-09.15	Εἰσήγηση τῆς Α.Μ. τοῦ Μητροπολίτου Σόφιας καὶ Πατριάρχου πάσης Βουλγαρίας κ. Δανιὴλ
09.15-09.30	Εὐάγγελος Βενιζέλος (Ὁμότ. Καθηγητής, Α.Π.Θ.) <i>Ἡ τεχνολογία ὡς δημοκρατικὴ πρόκληση</i>
09.30-09.45	Σεβ. Μητρ. Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος (Σαββάτος) (Καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Τὸ ὀντολογικὸ περιεχόμενον τῆς πατερικῆς ἀνθρωπολογίας καὶ τὸ ἀνθρωποεἶδωλον τῆς τεχνολογίας</i>
09.45-10.00	Χρῆστος Τσιρώνης (Καθηγητής, Α.Π.Θ.) <i>Τὸ Ἱερὸ στὴν ἐποχὴ καὶ στὴν ἐπικράτεια τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης. Θρησκεία καὶ μετασχηματιστικὴ καινοτομία στὴν ὕστερη νεωτερικότητα</i>
10.00-10.15	Νίκος Ἑρηνάκης (Ἐπικ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιον Κρήτης) <i>Πρὸς μία Ὑπερδιαλεκτικὴ τῆς Ἀνθρωπινότητας: Αὐθεντικότητα, Δημιουργικότητα, Τεχνητότητα</i>
10.15-10.30	Κωνσταντῖνος Ταμπάκης (Κύριος Ἐρευνητής, Ε.Ι.Ε.) <i>Ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ τεχνολογία στὸν λόγον τῶν Ἑλλήνων θεολόγων τοῦ 19^{ου} αἰ. καὶ ἡ σχέση τους μὲ τὶς ἀντίστοιχες ζυμώσεις στὴν Εὐρώπη</i>
10.30-10.45	Συζήτηση
10.45-11.15	Διάλειμμα

Τρίτη 30 Σεπτεμβρίου
Αΐθουσα Τελετών – Κτήριο Διοικήσεως Α.Π.Θ.

Β΄ Συνεδρία
Ποιμαντική και έκκλησιαστική πράξη
στήν ψηφιακή εποχή

Προεδρείο: Πρωτοπρ. Ἀθανάσιος Γκίκας, Καθηγητής, Α.Π.Θ.
& Χρήστος Ἀραμπατζής, Καθηγητής, Α.Π.Θ.

Εισήγηση τῆς Α.Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Νέας Ἰουστινιανῆς καὶ πάσης Κύπρου κ. Γεωργίου	11.15-11.30
Σεβ. Μητροπολίτης Νέας Ἰωνίας κ. Γαβριὴλ <i>Ἡ ὀντολογία τῶν Μέσων Κοινωνικῆς Δικτύωσης καὶ ἡ δυνατότητα διδασχῆς τοῦ Εὐαγγελίου</i>	11.30-11.45
π. Βασίλειος Καλλιακμάνης (Ὁμότ. Καθηγητής, Α.Π.Θ.) <i>Ποιμαντικὴ ἀμνηχανία στήν ἐποχὴ τοῦ διαδικτύου</i>	11.45-12.00
Δήμητρα Κούκουρα (Ὁμότ. Καθηγήτρια, Α.Π.Θ.) <i>Κήρυκας Μηχανή – Μηχανὴ Κήρυκας. Ἡ χρήση τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης στὸ πεδίο τῆς Ὁμιλητικῆς</i>	12.00-12.15
π. Χρυσόστομος-Γρηγόριος Τύμπας (Διδάκτωρ, Univ. of Essex) <i>Ποιμαντικὸ ἔργο στὸ διαδίκτυο: εὐκαιρία πολλαπλασιασμοῦ πνευματικῶν λόγων ἢ ἀπο-ιεροποίηση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γεγονότος;</i>	12.15-12.30
π. Σέργιος Μαρινέλλος (Ἐπίκ. Καθηγητής, Α.Π.Θ.) <i>Ἡ σημασία τοῦ τόπου στήν κανονικὴ παράδοση μέσα στοὺς νέους δρόμους τῆς ἀ-τοπικότητας τῆς ψηφιακῆς τεχνολογίας</i>	12.30-12.45
Συζήτηση	12.45-13.00
Γεῦμα στὸ Φουαγιέ τοῦ Κτηρίου Διοικήσεως Α.Π.Θ.	13.00-15.00

Γ' Συνεδρία*

Συνέπειες τῆς τεχνολογίας
στὶς θρησκείες καὶ τὴν κοινωνία

* Ἡ Συνεδρία ἀφιερώνεται στὴ μνήμη τοῦ Καθηγητοῦ
Χρυσοστόμου Σταμούλη, ὁ ὁποῖος ἐπρόκειτο νὰ συμπροεδρεύσει σὲ αὐτὴν

Προεδρεῖο: Ἀπόστολος Κραλίδης, Καθηγητής, Α.Π.Θ.
& Φώτιος Ἰωαννίδης, Καθηγητής, Α.Π.Θ.

15.00-15.15	Α.Μ. Ἀρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου καὶ πάσης Ἀλβανίας κ. Ἰωάννης Ψηφιακὴ ἀλλοτρίωση καὶ Ὁρθόδοξη θεραπευτικὴ (Μιὰ ποιμαντικὴ προσέγγιση τῆς τεχνολογίας) (στὰ ἀγγλικά)
15.15-15.30	Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Χαλὶλ (Θεολογικὴ Σχολὴ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, University of Balamand) Πλεονεξία ἢ ὀλιγάρκεια; Οἱ χριστιανοὶ μπροστὰ στὴν τεχνολογικὴ πρόκληση
15.30-15.45	Μιχάλης Μαριόρας (Καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.) Ἀλλάχ καὶ Ἀλγόριθμος. Ἡ πίστη τοῦ Μουσουλμάνου καὶ τὰ ὅρια τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης: Θέσεις καὶ Προϋποθέσεις
15.45-16.00	Γεώργιος Κουννούσιης (Μέλος Σ.Ε.Π. Θεολογικῆς Σχολῆς Ἐκκλησίας Κύπρου) Ἡ κοινωνικὴ ἀποσύνθεση στὴν εἰκονιστικὴ νεωτερικότητα. Ἀπὸ τὴν ἀπο-ιεροποίηση τῆς κοινωνίας στὴ θεοποίηση τῶν ἀλγορίθμων
16.00-16.15	Σεβ. Μητρ. Ναυπάκτου καὶ Ἀγ. Βλασίου κ. Ἱερόθεος Ἡ προτεσταντικὴ ἠθικὴ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς σύγχρονης τεχνολογίας
16.15-16.30	Συζήτηση
16.30-17.00	Διάλειμμα

Δ΄ Συνεδρία
Τὸ περιοδικὸ Θεολογία:
Ἱστορία καὶ ἐπιστημονικὴ συμβολή [I]

Προεδρεῖο: Ἐμμανουὴλ Καραγεωργίου, Καθηγητῆς, Ε.Κ.Π.Α.
& Σεβ. Μητρ. Κίτρους, Κατερίνης & Πλαταμῶνος κ. Γεώργιος

Σεβ. Μητρ. Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμων Ἡ ἐπέτειος 100 χρόνων ἀπὸ τὴν ἰδρυση τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία: μία τιμὴ γιὰ τὸ παρελθόν – μία τομὴ γιὰ τὸ μέλλον	17.00-17.15
Ἰωάννης Παναγιωτόπουλος (Καθηγητῆς, Ε.Κ.Π.Α.) Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρυσόστομος Παπαδόπουλος καὶ ἡ θεολογικὴ αὐτοσυνειδησία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος: ἡ ἰδρυση τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία στὸ ἱστορικὸ καὶ ἐκκλησιολογικὸ τῆς πλαίσιο	17.15-17.30
Νίκη Παπαγεωργίου (Καθηγήτρια, Α.Π.Θ.) Ἀνιχνεύσεις τοῦ κοινωνικοῦ στὸ περιοδικὸ Θεολογία: τάσεις καὶ προοπτικὲς	17.30-17.45
Κωνσταντῖνος Κωτσιόπουλος (Καθηγητῆς, Α.Π.Θ.) Παράδοση καὶ ἀνανέωση – Ἡ συμβολὴ τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία στὸν διεπιστημονικὸ διάλογο τῶν σύγχρονων προκλήσεων	17.45-18.00
Βασιλικὴ Σταθοκώστα (Καθηγήτρια, Ε.Κ.Π.Α.) Ἡ συμβολὴ τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία στὴν καλλιέργεια τῆς οἰκουμενικῆς ιδέας στὴν Ἑλλάδα	18.00-18.15
Συζήτηση	18.15-18.30
Διάλειμμα	18.30-18.45

Ε1 Παράλληλη Συνεδρία
Τὸ περιοδικὸ Θεολογία:
Ίστορία καὶ ἐπιστημονικὴ συμβολή [II]

Προεδρεῖο: Εἰρήνη Χριστινάκη, Καθηγήτρια, Ε.Κ.Π.Α.
& Σεβ. Μητρ. Λαρίσης καὶ Τυρνάβου κ. Ἱερώνυμος

18.45-19.00	Γεώργιος Ἰω. Ἀνδρουτσόπουλος (Αναπλ. Καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Ἡ διάπλαση τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου μέσω τῆς Θεολογίας: ἓνα tour d'horizon στὶς σελίδες τοῦ ὁμώνυμου περιοδικοῦ</i>
19.00-19.15	Σεβ. Μητρ. Μάνης κ. Χρυσόστομος <i>Καινῆς Διαθήκης Μελέτες στὸ περιοδικὸ Θεολογία κατὰ τὴν πρώτη πεντηκονταετία (1923-1973)</i>
19.15-19.30	Βασίλειος Τσίγκος (Καθηγητής, Α.Π.Θ.) <i>Ἡ παγκοσμιότητα τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας στὸ περιοδικὸ Θεολογία</i>
19.30-19.45	Πανοσιολ. Μέγας Ἐκκλησιάρχης κ. Ἀέτιος (Νικηφόρος) (Δρ Νομικῆς, Cardiff University) <i>Ἡ ἑκατονταετὴς συμβολὴ τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία στὸ Κανονικὸ Δίκαιο</i>
19.45-20.00	Ἀναστάσιος Γ. Μαράς (Ε.ΔΙ.Π., Α.Ε.Α.Α.) <i>Ἡ συμβολὴ τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία στὸ γνωστικὸ ἀντικείμενο τῆς Πατρολογίας</i>
20.00-20.15	Συζήτηση

Ε2 Παράλληλη Συνεδρία
Τὸ περιοδικὸ Θεολογία:
Ίστορία καὶ ἐπιστημονικὴ συμβολή [III]

Προεδρεῖο: Πρωτοπρ. Γρηγόριος-Τηλέμαχος Σταμκόπουλος,
Ἀναπλ. Καθηγητής, Α.Π.Θ.
& Ἀρχιμ. Παντελεήμων Τσορμπατζόγλου, Δρ Θεολογίας Α.Π.Θ.

Παναγιώτης Τζουμέρκας (Ἀναπλ. Καθηγητής, Α.Π.Θ.) Ἡ συμβολὴ στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας στὴν ἐκδοτικὴ «γέννηση» τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος	18.45-19.00
Νικόλαος Φ. Τόμπρος (Ἀναπλ. Καθηγητής, Σ.Σ.Ε.) Τὸ ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ Θεολογία κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ Μεσοπολέμου	19.00-19.15
Στυλιανὸς Δ. Χαραλαμπίδης (Ἐπικ. Καθηγητής, Α.Π.Θ.) Πτυχές τῶν διορθοδόξων καὶ διαχριστιανικῶν σχέσεων μέσα ἀπὸ τὶς σελίδες τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία	19.15-19.30
Γεώργιος Κουντούρης (Καθηγητής, Α.Ε.Α.Α.) Ἀποτίμηση τοῦ ἔργου τοῦ περιοδικοῦ Θεολογία στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία	19.30-19.45
Δημήτριος Κεραμιδᾶς (Διδάσκων, Pontificia Università di San Tommaso d'Aquino [Angelicum], Roma) Ὁ διάλογος Ὁρθοδοξίας – Καθολικισμοῦ μέσα ἀπὸ τὸ περιοδικὸ Θεολογία	19.45-20.00
Συζήτηση	20.00-20.15

Προεδρείο: Σεβ. Μητρ. Περιστερίου κ. Γρηγόριος

09.00-09.35	Καθηγ. Alessandra Lemma (Έπισκέπτρια Καθηγήτρια στο University College London, Κλινική και Συμβουλευτική Ψυχολόγος, Ψυχαναλύτρια) <i>Σώμα, εξάρτηση και περατότητα στην ψηφιακή εποχή</i> (στην αγγλική γλώσσα)
09.35-09.45	Συζήτηση
09.45-10.00	Διάλειμμα

ΣΤ΄ Συνεδρία
Χριστιανικὴ Ἀνθρωπολογία, Ἐνανθρώπηση
καὶ ψηφιακὸς μετανθρωπισμὸς

Προεδρεῖο: Σεβ. Μητρ. Περιστερίου κ. Γρηγόριος
& Νικόλαος Μαργιῶρος, Καθηγητής, Α.Π.Θ.

Εἰσήγηση Ἐκπροσώπου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας	10.00-10.15
Ἀθανάσιος Κολιοφούτης (Διδάκτωρ Α.Π.Θ.) Ἐκκλησία καὶ ψηφιακὴ ἐποχὴ “ <i>in medias res</i> ”: ὅταν τὸ μέλλον εἶναι ἤδη παρὸν καὶ ἐπιδρᾷ στὴ βίωση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γεγονότος. Διαπιστώσεις καὶ προβληματισμοὶ	10.15-10.30
π. Doru Costache (Καθηγητής, Australian University College of Divinity, Sydney) Ἡ Ὁρθόδοξη θεολογικὴ ἀνθρωπολογία, ἡ θέωση ἐν Χριστῷ καὶ ἡ τεχνολογικὴ ἐπαύξηση (στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα)	10.30-10.45
π. François Euvé (Καθηγητής, Facultés Loyola, Paris) Ἡ εἰκόνα Θεοῦ στὴν ψηφιακὴ ἐποχὴ: Μιὰ καθολικὴ συμβολὴ (στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα)	10.45-11.00
π. Răsvan Andrei Ionescu (Ἀναπλ. Διευθυντὴς τοῦ Ὁρθοδόξου Κέντρου Σπουδῶν καὶ Ἔρευνας “Dumitru Stăniloae” – CDS, Paris) Θέωση ἢ Ἐπαύξηση τῆς ἀνθρωπότητας; Προσωπικὴ ἐπιλογὴ μὲ ὑπαρξιακὲς συνέπειες στὴν ἐποχὴ τῆς τεχνολογίας (στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα)	11.00-11.15
Συζήτηση	11.15-11.30
Διάλειμμα	11.30-12.00

Τετάρτη 1 Ὀκτωβρίου
Μέγαρο Μουσικῆς Θεσσαλονίκης (Αἶθουσα Αἰμίλιος Ριάδης)

Ζ' Συνεδρία
Θεολογικές, φιλοσοφικές, ψυχολογικές
καὶ πολιτικές διαστάσεις τῆς σύγχρονης τεχνολογίας

Προεδρεῖο: Ἄννα Κόλτσιου-Νικήτα, Ὁμότ. Καθηγήτρια, Α.Π.Θ.
& Σεβ. Μητρ. Λαγκαδᾶ, Λητῆς καὶ Ρεντίνης κ. Πλάτων

12.00-12.15	Εἰσήγηση Ἐκπροσώπου τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων
12.15-12.30	Κωνσταντῖνος Πέτσιος (Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων) «Οὐσία» καὶ «συμβεβηκότα» τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης: οἱ συμβολές τῶν Martin Heidegger καὶ Σπύρου Κυριαζόπουλου
12.30-12.45	π. Νικόλαος Λουδοβίκος (Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Ἰωαννίνων) Σύγχρονη τεχνολογία καὶ σχέσεις ἀντικειμένου: ψυχαναλυτικὴ καὶ θεολογικὴ ἀνάγνωση
12.45-13.00	Ἀρχιμ. Ἀρίσταρχος Γκρέκας (Ἀναπλ. Καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.) Singularity καὶ Ὁρθόδοξη θεολογία
13.00-13.15	Συζήτηση
13.15-15.00	Γεῦμα στὸ Φουαγιέ τοῦ Κτηρίου Μ2 τοῦ Μεγάρου Μουσικῆς Θεσσαλονίκης

Τετάρτη 1 Ὀκτωβρίου
Μέγαρο Μουσικῆς Θεσσαλονίκης (Αἶθουσα Αἰμίλιος Ριάδης)

Η΄ Συνεδρία
Τεχνητὴ νοημοσύνη:
ἓνα φάσμα πλανιέται πάνω ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα

Προεδρεῖο: Ἡλίας Εὐαγγέλου, Καθηγητής, Α.Π.Θ.
& Πρωτοπρ. Χρυσόστομος Νάσσης, Ἀναπλ. Καθηγητής, Α.Π.Θ.

Χαιρετισμὸς Ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας	15.00-15.05
Χριστόδουλος Στ. Φλωρεῖλλης (Ὁμότ. Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Πατρῶν) <i>Ἡ ὀντολογικὴ διακύβευση τῆς ἀνθρώπινης φύσης στὴν ἐποχὴ τῆς Νέας Βιολογίας καὶ τῆς Τεχνητῆς νοημοσύνης. Νευροβιολογικὰ προλεγόμενα</i>	15.05-15.20
Ἀρχιμ. Ἰσίδωρος Χ. Κάτσος (Ἐπίκ. Καθηγητής, Ε.Κ.Π.Α.) <i>Μηχανὴ λόγον ἔχουσα; Ἡ Τεχνητὴ Νοημοσύνη καὶ ἡ πρόκληση τῆς Θεολογίας</i>	15.20-15.35
Marina Stojanovic (Διδάκτωρ, University of Belgrade) <i>Ἡ δημιουργικότητα στὴν ψηφιακὴ ἐποχὴ – Ἡ τεχνητὴ νοημοσύνη καὶ ἡ δυνατότητα παραγωγῆς νέων θεολογικῶν προσεγγίσεων καὶ ἐκκλησιαστικῆς τέχνης (στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα)</i>	15.35-15.50
Πέτρος Παναγιωτόπουλος (Ἀναπλ. Καθηγητής, Α.Π.Θ.) <i>Οἱ ἐπιδράσεις τῶν νευροεπιστημῶν καὶ οἱ ἐξελισσόμενες ἐφαρμογές τῆς τεχνητῆς νοημοσύνης στὴν ἐκκλησιαστικὴ πράξη</i>	15.50-16.05
Συζήτηση	16.05-16.20
Διάλειμμα	16.20-16.45

Τετάρτη 1 Ὀκτωβρίου
Μέγαρο Μουσικῆς Θεσσαλονίκης (Αἶθουσα Αἰμίλιος Ριάδης)

Θ΄ Συνεδρία

Τὸ σῶμα, ἓνα πουνάμισο ἀδειανό:
θεολογικὲς ἀπαντήσεις στὴν ψηφιακὴ ἐξαϋλωση

Προεδρεῖο: Ivan Dimitrov, Ὁμότιμος Καθηγητής, University of Sofia
& Στυλιανὸς Τσομπανίδης, Καθηγητής, Α.Π.Θ.

16.45-16.50	Χαιρετισμὸς Ἐκπροσώπου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας
16.50-17.05	π. Φιλόθεος-Φώτιος Μαρούδας (Διδάκτωρ, Université de Strasbourg) Ἰσλαμοχριστιανικὴ θεώρηση τῆς ἔννοιᾳ τοῦ σώματος στὴν ψηφιακὴ ἐποχὴ: Ὁρθόδοξη καὶ Σουνιτικὴ προοπτικὴ
17.05-17.20	Ἀχιλλέας Δελλόπουλος (Μεταδ. Ἐρευνητής, Ε.Κ.Π.Α.) Τὸ ἀσύμπτωτο τῆς ἐκκλησιαστικῆς σωτηρίας πρὸς τὴν ἀποσωματοποιημένη ὕπαρξη
17.20-17.35	Σεβ. Μητρ. Πολυανῆς & Κιλκισίου κ. Βαρθολομαῖος Ψηφιακὴ Λειτουργικότητα: τὸ Μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας σὲ μιὰ Ὁθόνη καὶ ἡ ὄντολογία τῆς Ἐκκλησίας
17.35-18.50	Συζήτηση
18.50-19.05	Καταληκτῆρια Ὁμιλία Σεβ. Μητρ. Θεσσαλονίκης κ. Φιλοθέου, Διευθυντοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων Ε.Μ.Υ.Ε.Ε. Πέρασ Ἐργασιῶν τοῦ Συνεδρίου

Μαζί, ἀπὸ τὰ Βαλκάνια γιὰ τὴν Οἰκουμένη
Συναυλία

Πρόγραμμα

20.00

Α΄ Μέρος

1. Ἔργα τοῦ Μ. Καλομοίρη καὶ τοῦ Γ. Κωνσταντινίδη
ἀπὸ τὴν Κρατικὴ Ὀρχήστρα Θεσσαλονίκης

Διεύθυνση Ὀρχήστρας: Γεώργιος Βράνος

Χορωδία Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Διδασκαλία: Μαρία Μελιγοπούλου

Νεανικὴ Χορωδία Ἱ.Ν. Ἀγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου

Διδασκαλία: Ἑλπίδα Τσάμη

2. Παραδοσιακὰ βουλγαρικὰ τραγούδια, διασκευασμένα ἀπὸ
κορυφαίους συνθέτες, μουσικολόγους καὶ ἑνορχηστρωτές, μὲ τὸ
Χορωδιακὸ Σύνολο Vanya Moneva ἀπὸ τὴ Βουλγαρία.

Β΄ Μέρος

Ὁ Γκόραν Μπρέγκοβιτς μὲ τὸ μουσικὸ του σχῆμα παρουσιάζει
ἀγαπημένα μουσικὰ θέματα ἀπὸ τὴ δισκογραφία του.

π. Doru Costache. Ρουμάνος Ὁρθόδοξος κληρικός ποὺ ζεῖ στὴν Αὐστραλία καὶ Ἀναπληρωτὴς Καθηγητὴς Θεολογίας στὸ Sydney College of Divinity (SCD). Πρόσφατα διορίστηκε Ἀκαδημαϊκὸς Κοσμήτορας στὸ Nisibis Assyrian Theological College, μέλος τοῦ SCD. Διευθυντὴς Ἑρευνας στὸ ISCAST (Μελβούρνη) καὶ συνεκδότης τοῦ διεπιστημονικοῦ περιοδικοῦ *Christian Perspectives on Science and Technology*. Διετέλεσε Ἑρευνητικὸς Ὑπότροφος (Selby Old Fellow) στὴν Ἱστορία τῆς Θρησκείας τῆς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς Πίστης στὴ Βιβλιοθήκη τοῦ Παν. του Σίδνεϋ καὶ Ἐπίτιμος Ἑρευνητικὸς Συνεργάτης στὸ Τμ. Θρησκευτικῶν Σπουδῶν τῆς Σχολῆς Ἀνθρωπιστικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου. Συμμετείχε στὸ ἐρευνητικὸ πρόγραμμα “Science and Orthodoxy around the World” τοῦ Ἰνστιτούτου Ἱστορικῶν Ἑρευνῶν τοῦ E.I.E. (Ἀθήνα). Πρόσφατα προσεκλήθη νὰ εἶναι ἐπιμελητὴς εἰδικοῦ τόμου τοῦ περιοδικοῦ *De Medio Aevo* (Πανεπιστήμιο Complutense Μαδρίτης), μὲ θέμα τὴν ἱστορία τῆς βυζαντινῆς ἐπιστήμης καὶ τεχνολογίας. Εἶναι συγγραφέας τῶν μελετῶν: *Nature Contemplation in Clement of Alexandria: Elements of the Method* (2025) καὶ *Humankind and the Cosmos: Early Christian Representations* (2021). Συνέγραψε ἐπίσης τὰ ἔργα: *A New Copernican Turn: Contemporary Cosmology, the Self, and Orthodox Science-Engaged Theology* (μαζὶ μὲ τὸν Geraint F. Lewis, 2024) καὶ *Dreams, Virtue and Divine Knowledge in Early Christian Egypt* (μαζὶ μὲ τοὺς Bronwen Neil καὶ Kevin Wagner, 2019).

π. François Euvé. Καθολικὸς ἱερέας, Ἰησουίτης, Καθηγητὴς Συστηματικῆς Θεολογίας στὶς Facultés Loyola Paris. Διευθυντὴς σύνταξης τοῦ περιοδικοῦ *Études*. Ἡ πρώτη του ἐκπαίδευση ἦταν στὴ Φυσικὴ (École normale supérieure de Cachan). Ὑποστήριξε τὴ διδακτορικὴ του διατριβὴ στὴ Θεολογία στὸ Centre Sèvres στὸ Παρίσι (νῦν: Facultés Loyola Paris) τὸ 2000. Εἶναι μέλος τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ *Recherches de Science religieuse*. Εἶναι ἐπίσης ἑταῖρος τῆς International Society for the Study of Science and Religion. Μεταξὺ τῶν δημοσιεύσεών του συγκαταλέγονται: *La science, l'épreuve de Dieu?* (2022)· *Théologie de l'écologie. Une création à partager* (2021)· *Dialogue sur l'histoire, la religion et les sciences* (μὲ τὸν Michel Blay) (2019)· *Pour une spiritualité du cosmos. Découvrir Teilhard de Chardin* (2015), μτφ. στὰ κορεατικὰ καὶ τὰ ἰσπανικά· *Mathématiques, astronomie, biologie et soin des âmes. Les jésuites et les sciences* (2012)· *Darwin et le christianisme. Vrais et faux débats* (2009), μτφ. στὰ ἑλληνικά, πολωνικά καὶ ρωσικά· *Science, foi, sagesse* (2004), μτφ. στὰ πορτογαλικά· *Penser la création comme jeu* (2000), μτφ. στὰ πορτογαλικά.

π. Răsvan Andrei Ionescu. Ἐφημέριος τῆς Ρουμανικῆς Ὁρθόδοξης Ἑνορίας Sfânta Parascheva-Sfânta Genoveva (I.N. Saint Sulpice, Παρίσι), μόνιμος σύμβουλος στὴ Ρουμανικὴ Ὁρθόδοξη Μητρόπολη Δυτικῆς καὶ Νότιας Εὐρώπης (Τμ. «Θεολογία καὶ Ἐπιστήμη») καὶ Ἀναπληρωτὴς Κοσμήτορας τοῦ “Dumitru Stăniloae” Orthodox Center for Studies and Research (CDS) στὸ Παρίσι.

Σπούδασε Ἡλεκτρολογικὴ καὶ Ἱατρικὴ Μηχανικὴ στὸ Βουκουρέστι, ὅπου ἀνακηρύχθηκε διδάκτωρ στὴ Βιοϊατρικὴ Μηχανικὴ (Université de Technologie de Compiègne – Πολυτεχνεῖο Βουκουρεστίου, 2002). Εἶναι ἐπίσης πτυχιούχος Ποιμαντικῆς Θεολογίας (Θεολογικὴ Σχολὴ Βουκουρεστίου), κάτοχος Μ.Δ.Ε. στὴ Θεολογία καὶ διδάκτωρ Ὁρθόδοξης Θεολογίας (Ἰνστιτούτο Ὁρθόδοξης Θεολογίας Ἅγιος Σέργιος, Παρίσι), μὲ διατριβὴ πάνω στὴ σχέση Ὁρθόδοξης Θεολογίας καὶ Ἐπιστήμης. Οἱ δημοσιεύσεις του περιλαμβάνουν: *Orthodox Theology and Science* (2005, ἐπανεκδ. 2006), *Orthodox Theology and Science: Conflict, Indifference, Integration or Dialogue* (2015), *Patristic Landmarks in the Dialogue between Theology and Science* (2009), *Father Proclus as I knew him* καὶ *Dictionary of Orthodox Theology and Science* (2016, μὲ τὸν Adrian Lemeni). Ἔχει ἐπίσης συνεργαστεῖ στὸ δίτομο ἔργο *Orthodox Apologetics*, ἐπίσημο ἐγχειρίδιο γιὰ τὶς Ὁρθόδοξες Θεολογικὲς Σχολές στὴ Ρουμανία, καθὼς καὶ στὸ *Dictionary of Orthodox Theology* (ἐκδ. τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας, 2019).

Alessandra Lemma. Ἑταῖρος τῆς Βρετανικῆς Ψυχαναλυτικῆς Ἑταιρείας καὶ Πιστοποιημένη Κλινικὴ καὶ Συμβουλευτικὴ Ψυχολόγος, Ἐπισκέπτρια Καθηγήτρια στὴ Μονάδα Ψυχανάλυσης τοῦ University College London καὶ Σύμβουλος στὸ Κέντρο Anna Freud, καθὼς καὶ Ἐπισκέπτρια Καθηγήτρια στὸ Κέντρο Winnicott τῆς Ρώμης. Γιὰ 16 χρόνια ἐργάστηκε στὴν Κλινικὴ Tavistock, ὅπου σὲ διαφορετικὲς περιόδους διετέλεσε ἐπικεφαλὴς τοῦ Τμ. Ψυχολογίας καὶ Καθηγήτρια Θεραπευτῶν Ψυχολογίας σὲ συνεργασία μὲ τὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Essex. Τὸ 2022 τιμήθηκε μὲ τὸ Βραβεῖο Sigourney, σὲ ἀναγνώριση τῆς θεωρητικῆς καὶ κλινικῆς συμβολῆς της στὴν κατανόηση τῶν πρακτικῶν τροποποίησης σώματος, τῶν ἐπιπτώσεων τῆς τεχνολογίας στὴ λειτουργία τῆς ψυχῆς καὶ τῶν ταυτοτήτων φύλου, καθὼς καὶ γιὰ τὶς προσπάθειές της νὰ ἀναπτύξει καὶ νὰ διαδώσει διεθνῶς μιὰ σύντομη ψυχαναλυτικὴ παρέμβαση γιὰ τὶς διαταραχὲς τῆς διάθεσης. Ἔχει δημοσιεύσει ἐκτενεῖς μελέτες γιὰ τὴν ψυχανάλυση, τὸ τραῦμα, τὸ σῶμα, τὶς ταυτότητες φύλου καὶ τὴν ἠθική. Τὸ πιὸ πρόσφατο βιβλίο της, *First Principles: Applied Ethics for Psychoanalytic Practice* (Oxford University Press 2023), προτάθηκε γιὰ τὸ Βραβεῖο Gradiva στὴν κατηγορία «Καλύτερο Βιβλίο 2024».

Gjergji Mulla. Ἀναπληρωτῆς Κοσμήτορας στὴ Σχολὴ Οἰκονομικῶν τοῦ Πανεπιστημίου των Τιράνων. Μόνιμος καθηγητὴς στὸ Τμ. Ἐφαρμοσμένης Στατιστικῆς καὶ Πληροφορικῆς ἀπὸ τὸ 2014. Ἀπὸ τὸ 2002 μέχρι τὸ 2013 ἦταν ἐξωτερικὸς συνεργάτης διδασκαλίας στὸ τμήμα Πληροφορικῆς τῆς Σχολῆς Θετικῶν Ἐπιστημῶν. Ἀπὸ τὸ 2000 ἕως τὸ 2014 κατεῖχε διάφορες θέσεις στὸ τμήμα IT σὲ τράπεζες δευτέρου ἐπιπέδου καὶ ἐπίσης διετέλεσε Διευθυντὴς Ἀσφάλειας Πληροφοριῶν στὴν Credit Agricole Bank (Ἀλβανίας). Ὁλοκλήρωσε τὶς σπουδές του στὸν τομέα τῆς Πληροφορικῆς στὴ Σχολὴ Θετικῶν Ἐπιστημῶν τὸ 2002 καὶ τὸ 2007 ὀλοκλήρωσε μεταπτυχιακὲς σπουδὲς δευτέρου ἐπιπέδου

στήν Πληροφορική στήν ἴδια Σχολή. Ἐπίσης, τὸ 2016 ὁλοκλήρωσε τὴ διδακτορική του διατριβή μὲ θέμα «Κατασκευὴ ἐνὸς Σχεδίου Ἀσφάλειας γιὰ τὴν Προστασία Κρίσιμων ἢ Εὐαίσθητων Διαδικασιῶν καὶ Πληροφοριῶν», λαμβάνοντας τὸν τίτλο τοῦ Διδάκτορα. Ἀσχολεῖται μὲ τὴ διδασκαλία ἀπὸ τὸ 2002, κυρίως σὲ μαθήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν Ἀσφάλεια Πληροφοριῶν καὶ τὴν Ἀνάπτυξη Ἐφαρμογῶν Ὑπολογιστῶν. Ἔχει σημαντικὴ συνεισφορὰ στὸν ἐρευνητικὸ τομέα, ἡ ὁποία ἀποτυπώνεται σὲ ἔργα, ἐπιστημονικὰ ἄρθρα, ἐκδόσεις καὶ συμμετοχὲς σὲ συνέδρια. Ἐπιπλέον, ἔχει μεγάλη ἐμπειρία στήν ἀνάπτυξη καὶ ὑλοποίηση πληροφοριακῶν συστημάτων.

Vesselin Petkov. Καθηγητὴς Θεωρητικῆς Φυσικῆς καὶ Φιλοσοφίας, ἓνας ἐκ τῶν Ἰδρυτῶν καὶ νῦν Διευθυντὴς τοῦ Institute for Foundational Studies “Hermann Minkowski”, Μόντρεαλ, Καναδᾶς. Ἄτυπος συνεργάτης στὸ Τμ. Φιλοσοφίας τῆς Ἐπιστήμης τοῦ Ἰνστιτούτου Φιλοσοφίας καὶ Κοινωνιολογίας τῆς Βουλγαρικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν. Σπουδές: Διδακτορικὸ στὴ Θεωρητικὴ Φυσικὴ (1997, Concordia University, Μόντρεαλ)· Διδακτορικὸ στὴ Φιλοσοφία (1988, Βουλγαρικὴ Ἀκαδημία Ἐπιστημῶν)· Μεταπτυχιακὸ στὶς Φυσικὲς Ἐπιστῆμες (1980, Παν. Σόφιας). Ἐπαγγελματικὴ ἐμπειρία: Ἀπὸ 12 Ὀκτωβρίου 2011: Ἰδρυτικὸ μέλος καὶ νῦν Διευθυντὴς τοῦ Minkowski Institute, Μόντρεαλ (<https://minkowskiistitute.com>). Ἀπρίλιος 2000-Ἀπρίλιος 2011: Διδασκαλία στὸ Concordia University, Μόντρεαλ. Ἀπρίλιος 1986-Μάιος 1989: Ἐρευνα στὸ Ἰνστιτούτο Φιλοσοφίας καὶ Κοινωνιολογίας τῆς Βουλγαρικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν καὶ παράλληλη διδασκαλία στὸ Παν. τῆς Σόφιας. Ἰανουάριος 1982-Μάρτιος 1986: Ἐρευνα (Mössbauer Spectroscopy) στὸ Τμήμα Ἀτομικῆς Φυσικῆς τοῦ Παν. τῆς Σόφιας.

Aleksandar Petrović. Καθηγητὴς στὸ Seminar for Humanities, Τμ. Φιλολογίας, Παν. Βελιγραδίου, ὅπου διδάσκει Θεωρία τοῦ Πολιτισμοῦ καὶ Πολιτισμικὴ Ἀνθρωπολογία, Ἠθικὴ, Πολιτιστικὴ Διπλωματία. Εἶναι Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Διδακτορικῶν Σπουδῶν στήν Ἱστορία καὶ Φιλοσοφία τῆς Ἐπιστήμης καὶ τῆς Τεχνολογίας τοῦ Παν. Βελιγραδίου, ὅπου διδάσκει Ἱστορία τῆς Ἐπιστήμης, Θεωρία τῆς Γνώσης, Ἱστορία τῆς Κλιματικῆς Ἀλλαγῆς. Εἶναι συγγραφέας ἐννέα μονογραφιῶν καὶ περισσότερων ἀπὸ διακόσια ἄρθρα σὲ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ παγκοσμίως. Εἶναι μέλος τῶν Συντακτικῶν Ἐπιτροπῶν τῶν ἐπιστημονικῶν περιοδικῶν: *Almagest*, *International Journal for the History of Scientific Ideas* (Βέλγιο), *People Say* (Τορόντο, Καναδᾶς), *Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis* (Κρακοβία, Πολωνία), *Modern Research Studies* (Ἰνδία), *Newsletter for the History of Science in Southeastern Europe* (Αθήνα). Εἶναι ἐπιμελητὴς καὶ συγγραφέας τοῦ βιβλίου *Orthodoxy and Artificial Intelligence*, τῆς πρώτης δημοσίευσής στὸν τομέα αὐτόν, ποὺ ἐκδόθηκε τὸ 2019 ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν (Ε.Ι.Ε.) Σύμβουλος τοῦ διεθνοῦς ἐπιστημονικοῦ προγράμματος Sci-

ence and Orthodoxy around the World, τὸ ὁποῖο ὑλοποιεῖται ἀπὸ τὸ E.I.E. καὶ τὸ Ἰδρυμα Templeton. Μέλος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Διεθνοῦς Συνεδρίου [PHAICON 24], «Μετανθρωπισμὸς καὶ Τεχνητὴ Νοημοσύνη», ποὺ συνδιοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτοῦτο Ἅγιος Μάξιμος ὁ Γραικὸς καὶ τὴν Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσι. Προσκεκλημένος εἰσηγητὴς μὲ θέμα «Τεχνητὴ Νοημοσύνη καὶ Θεολογία» στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, Παν. τοῦ Balamand (Λίβανος), ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴ Προστασία τοῦ Ἰωάννη Ι', Πατριάρχῃ Ἀντιοχείας. Πρόεδρος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ συνεδρίου “Technology, Religion and Cultural Identity: An Exploration from Comparative Multi-Polar Perspective” στὸ Παν. τοῦ Madras. Εἶναι ἀντεπιστέλλον μέλος τῆς Académie internationale d'histoire des sciences (Παρίσι), Πρόεδρος τῆς Serbian Society of History of Science, Γραμματέας τοῦ Board for Climate Dynamics τῆς Serbian Academy of Science and Arts, Πρόεδρος τῆς Ἐθνικῆς Κριτικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὸ Βραβεῖο Δημιουργικότητας στὶς Ἀνθρωπιστικὲς Ἐπιστῆμες τοῦ World Intellectual Property Organization, Γενεύη.

Aleksandar Spasenovski. Καθηγητὴς Συνταγματικοῦ Δικαίου καὶ Πολιτικοῦ Συστήματος στὴ Νομικὴ Σχολὴ «Ἰουστινιανὸς ὁ Πρῶτος» τοῦ Πανεπιστημίου Ἀγ. Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου στὰ Σκόπια. Κατέχει μεταπτυχιακὸ δίπλωμα στὶς διεθνεῖς σχέσεις καὶ ἀνακηρύχθηκε διδάκτορας μὲ διατριβὴ σχετικὰ μὲ τὸ συνταγματικὸ καὶ νομικὸ καθεστῶς τῶν θρησκειῶν καὶ τὴν προστασία τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Εἶναι συγγραφέας πολλῶν πανεπιστημιακῶν συγγραμμάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων: *Πολιτικὸ Σύστημα· Πολιτικὰ Κόμματα καὶ Ὁμάδες Συμφερόντων· Τοπικὴ Αὐτοδιοίκηση· Κοινοβουλευτικὸ Δίκαιο· Δίκαιο καὶ Θρησκεία· Συνταγματικὸ Δικονομικὸ Δίκαιο.* Τὰ ἐπιστημονικὰ του ἐνδιαφέροντα περιλαμβάνουν τὴ σχέση κράτους καὶ θρησκείας, τὴ συνταγματικὴ ταυτότητα καὶ τὸν θεσμικὸ σχεδιασμὸ τῶν δημοκρατικῶν συστημάτων. Ἔχει συμμετάσχει στὴ σύνταξη σημαντικῶν νομοθετικῶν μεταρρυθμίσεων καὶ ἔχει διδάξει σὲ διάφορα ἀκαδημαϊκὰ ἱδρύματα τῆς περιοχῆς σὲ θέματα ποὺ ἀφοροῦν τὰ πολιτικὰ συστήματα, τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία καὶ τὴ δημοκρατικὴ διακυβέρνηση. Ὑπηρέτησε ὡς βουλευτὴς ἐπὶ τρεῖς θητεῖες καὶ συμμετέχει τακτικὰ σὲ ἀκαδημαϊκὰ φόρουμ στὸν τομέα τοῦ δικαίου καὶ τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης.

Marina Stojanovic. Δρ Πατρολογίας ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Βελιγραδίου. Ἡ διατριβὴ τῆς ἔχει τίτλο: «Ὅν καὶ Ἑρμηνεία. Ἡ Ἐξήγηση τοῦ Ὁριγένη καὶ οἱ Ὀντολογικὲς τῆς Προϋποθέσεις». Διδάσκει τὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν στὸ Γυμνάσιο Σμεντέρεβο καὶ παράλληλα ὑπηρετεῖ ὡς στέλεχος στὴ Μητρόπολη Βρανιτσέβου. Ἔχει δημοσιεύσει ἐπιστημονικὲς μελέτες, κυρίως στὸν τομέα τῆς Πατρολογίας, καθὼς καὶ μεταφράσεις θεολογικῶν κειμένων.

Şeref Halil Turan. Καθηγητής Φιλοσοφίας στο Middle East Technical University (METU) στην Άγκυρα, όπου υπηρετεί από το 2014 και ἐξελέγη Τακτικός Καθηγητής το 2018. Τὰ ἐρευνητικά του ἐνδιαφέροντα καλύπτουν τὴν ἠθικὴ καὶ τὴν αἰσθητική, τὴ φιλοσοφία τῆς τέχνης καὶ τῆς μουσικῆς, τὴν πολιτικὴ φιλοσοφία καὶ τὴν ἱστορία τῆς φιλοσοφίας ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα ἕως τὴ νεωτερικότητα. Ἔχει ἐπιβλέψει πολυάριθμες διδακτορικὲς καὶ μεταπτυχιακὲς διατριβὲς γιὰ τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἀριστοτέλη, τὸν Νίτσε, τὸν Βιτγκενστάιν, τὸν Μπαχτίν, τὸν Ρουσσώ, τὸν Κάντ, τὸν Χόμπς κ.ἄ. Εἶναι ἐπιμελητὴς τοῦ τόμου *New Perspectives on India and Turkey: Connections and Debates* (2018) καὶ συγγραφέας ἀρκετῶν κεφαλαίων βιβλίων καὶ ἄρθρων. Ἔχει συντονίσει καὶ συμμετάσχει σὲ χρηματοδοτούμενα ἐρευνητικὰ προγράμματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ Erasmus+ Innovative Ethics Education (2022-2025). Εἶναι μέλος τῆς Τουρκικῆς Φιλοσοφικῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ Ἑρευνητικοῦ Κέντρου Ἐφαρμοσμένης Ἠθικῆς τοῦ METU, ἐνῶ ἔχει συμμετάσχει στὴ διοργάνωση ἐθνικῶν καὶ διεθνῶν συνεδρίων φιλοσοφίας καὶ ἠθικῆς.

Πανοσιολ. κ. Ἀέτιος (Νικηφόρος). Μέγας Ἐκκλησιάρχης, Διευθυντὴς τοῦ Ἰδιαίτερου Πατριαρχικοῦ Γραφείου. Πτυχιούχος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. (LLB) καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀγίου Βλαδιμήρου Νέας Ὑόρκης (MDiv), κάτοχος Μεταπτυχιακῶν Διπλωμάτων Δημοσίου Δικαίου καὶ Πολιτικῆς Ἐπιστήμης τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. (MPhil), μὲ εἰδίκευση στὸ Συνταγματικὸ Δίκαιο, καὶ Θεωρίας τοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Παν. τῆς Νέας Ὑόρκης (LLM), μὲ εἰδίκευση στὴ Συνταγματικὴ Ἱστορία. Ἀναγορεύθηκε Διδάκτωρ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Cardiff Ἡνωμένου Βασιλείου (PhD), μὲ εἰδίκευση στὸ Κανονικὸ Δίκαιο. Στὶς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου εἰσῆλθε τὸ 2019. Χειροτονήθηκε διακόνος τῇ 17^ῃ Μαρτίου 2009 καὶ πρεσβυτέρους τὴν 3^ῃ Νοεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους, στὸν Πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ὑπὸ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου, ὁ ὁποῖος τὸν χειροθέτησε στὸ ὀφφίκιο τοῦ Μ. Ἐκκλησιάρχου τῆς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας, τὴν δὲ 17^ῃ Μαρτίου 2021 τὸν προήγαγε σὲ Διευθυντὴ τοῦ Ἰδιαίτερου Πατριαρχικοῦ Γραφείου. Εἶναι μέλος τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Διορθοδόξων Ζητημάτων καὶ ἄλλων ad hoc Ἐπιτροπῶν καὶ Γραμματεῦον Μέλος τῆς Κανονικῆς Ἐπιτροπῆς.

Γεώργιος Ἰω. Ἀνδρουτσόπουλος. Δικηγόρος παρ' Ἀρείῳ Πάγῳ, Ἀναπληρωτὴς Καθηγητὴς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ Διευθυντὴς τοῦ Ἑργαστηρίου «Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου καὶ σχέσεων Κράτους – Θρησκευμάτων» στὴν ἴδια Σχολή. Γεννήθηκε στὴν Πάτρα. Σπούδασε νομικὰ στὸ Ε.Κ.Π.Α., ὅπου ἔκανε καὶ μεταπτυχιακὲς καὶ διδακτορικὲς σπουδὲς μὲ

κατεύθυνση τὸ Ἐκκλησιαστικὸ Δίκαιο. Διετέλεσε Εἰδικὸς Μεταπτυχιακὸς Ὑπότροφος τοῦ Τομέα Ἱστορίας καὶ Θεωρίας τοῦ Δικαίου (2001) καὶ τοῦ Ι.Κ.Υ. (2001-2002 καὶ 2004-2006) καὶ Ἐπιστημονικὸς Συνεργάτης τῆς Γ. Γραμματείας Ὁρησκευμάτων τοῦ ΥΠΕΠΘ (2003-2004). Ἐπιμελητὴς ὕλης τῆς ἐξαμηνιαίας Ἐπιθεωρήσεως Νομοκανονικὰ καὶ ἰδρυτικὸ μέλος τῆς Ἑταιρείας Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου. Τακτικὸ μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (2020 μέχρι σήμερα) καὶ τῆς Ἑνώσεως Ἑλλήνων Δημοσιολόγων (2018). Ἔχει συγγράψει μονογραφίες, δεκάδες ἐπιστημονικὲς μελέτες καὶ μεγάλο ἀριθμὸ ἀρθρῶν καὶ σχολίων σὲ ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ μὲ ἀντικείμενο τὸ ἐκκλησιαστικὸ δίκαιο, ἔχει δὲ συμμετάσχει ὡς εἰσηγητῆς σὲ πολλὰ ἐπιστημονικὰ συνέδρια καὶ συναντήσεις στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν.

Σεβ. Μητροπολίτης Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Βαρθολομαῖος. Κατὰ κόσμον Δημήτριος Ἀντωνίου-Τριανταφυλλίδης. Γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη τὸ 1969. Σπούδασε Θεολογία στὴν Ἀθήνα καὶ χειροτονήθηκε Διάκονος τὸ 1992 καὶ Πρεσβύτερος τὸ 1994. Ὑπηρέτησε ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν στὸν Ἱ.Ν. Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος (Πλάκα) ἀναπτύσσοντας πλούσιο ποιμαντικὸ καὶ κοινωνικὸ ἔργο, ἐνῶ παράλληλα διακόνησε στὴ Διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Γραφεῖο Ἐπικυρώσεων, Συνοδικὲς Ἐπιτροπές, ὀργάνωση συνεδρίων καὶ ἐκδηλώσεων γιὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821). Στὶς 8 Ὀκτωβρίου 2021 ἐξελέγη Μητροπολίτης Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου, χειροτονήθηκε στὶς 16 Ὀκτωβρίου καὶ ἐνθρονίστηκε στὶς 26 Νοεμβρίου τοῦ ἴδιου ἔτους.

Εὐάγγελος Βενιζέλος. Ὁμότιμος Καθηγητῆς Α.Π.Θ. καὶ πολιτικὴ προσωπικότητα τῆς μεταπολιτευτικῆς Ἑλλάδας. Γεννήθηκε τὸ 1957 στὴ Θεσσαλονίκη. Σπούδασε στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ. καὶ ἔκανε μεταπτυχιακὲς σπουδὲς στὸ Πανεπιστήμιο τῶν Παρισίων (Paris II). Ἀναγορεύθηκε Δρ Νομικῆς στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ., ὅπου ἐξελέγη ἀρχικῶς ὑφηγητῆς, ἀκολούθως Ἀναπληρωτῆς Καθηγητῆς καὶ κατόπιν Τακτικὸς Καθηγητῆς τοῦ Συνταγματικοῦ Δικαίου. Παράλληλα, ἀσχεῖ τὸ λειτούργημα τοῦ Δικηγόρου στὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας, στὸν Ἀρειὸ Πάγο καὶ στὸ Ἀνώτατο Εἰδικὸ Δικαστήριον. Ἔχει δημοσιεύσει μεγάλο ἀριθμὸ μελετῶν, μονογραφιῶν, σχολίων σὲ δικαστικὲς ἀποφάσεις καὶ διδακτικῶν συγγραμμάτων. Ἐπίσης ἔχει συγγράψει ἄρθρα, δοκίμια καὶ αὐτοτελῆ βιβλία γιὰ πλειάδα ζητημάτων (ἐξωτερικὴ πολιτικὴ, δημοσιονομικὴ πολιτικὴ, εὐρωπαϊκὴ ὁλοκλήρωση, πολιτικὲς ἀνάπτυξης κ.ἄ.). Ἀπὸ τὸ 1993, ὅποτε ἐξέλεγη γιὰ πρώτη φορὰ βουλευτῆς τοῦ ΠΑΣΟΚ, ἔχει ὑπηρετήσῃ σὲ διάφορες ὑπουργικὲς θέσεις (Τύπου καὶ Μ.Μ.Ε., Μεταφορῶν καὶ Ἐπικοινωνιῶν, Δικαιοσύνης, Ἀνάπτυξης, Πολιτισμοῦ, Ἐθνικῆς Ἀμυνας, Οἰκονομικῶν κ.ἄ.), ἐνῶ ἔχει ἐπίσης διατελέσει Ἀντιπρόεδρος τῆς Κυβέρνησης καὶ Πρόεδρος τοῦ ΠΑ.ΣΟ.Κ.

Σεβ. Μητροπολίτης Νέας Ἰωνίας, Φιλαδελφείας, Ἡρακλείου καὶ Χαλκηδόνος κ. Γαβριήλ. Κατὰ κόσμον Γεώργιος Παπανικολάου. Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1976. Εἶναι πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., κάτοχος μεταπτυχιακοῦ τίτλου Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Φριβούργου καὶ διδάκτωρ Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Διεθνoῦς Ἐμπορίου Γενεύης. Χειροτονήθηκε Διάκονος τὸ 1996 καὶ Πρεσβύτερος τὸ 2002, λαμβάνοντας τὸ ὀφφίκιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτη. Ὑπηρέτησε ὡς ἐφημέριος στὸν Ι.Ν. Ἀγίας Μαρίνης Θησείου, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν (2009-2011) καὶ Ἀρχιγραμματέας τῆς Ἱ. Συνόδου (2011-2014). Διετέλεσε συνεργάτης τῆς Ἱ. Συνόδου σὲ θέματα διαχριστιανικῶν καὶ εὐρωπαϊκῶν σχέσεων, καθὼς καὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς στὸ γραφεῖο τοῦ Ἑλλήνα Ἐπιτρόπου Κοινωνικῶν Θεμάτων. Ἐχει ἐκπροσωπήσει τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος σὲ πολλὰ διεθνῆ συνέδρια, στὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν καὶ σὲ διαχριστιανικοὺς διαλόγους. Δίδαξε στὸ Κολλέγιο Ἀθηνῶν καὶ ἔχει πλούσια ἐμπειρία σὲ ποιμαντικὰ καὶ ἐκπαιδευτικὰ θέματα. Στὶς 10 Ὀκτωβρίου 2014 ἐξελέγη Μητροπολίτης Νέας Ἰωνίας, Φιλαδελφείας, Ἡρακλείου καὶ Χαλκηδόνος, καὶ ἐνθρονίστηκε τὴν 1^η Νοεμβρίου τοῦ ἴδιου ἔτους.

Ἀρχιμ. Ἀρίσταρχος Γκρέκας. Κληρικὸς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, Ἀναπληρωτὴς καθηγητῆς στὸ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Πτυχιούχος τῆς Ἀρσακείου Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας Πατρῶν καὶ τοῦ Παιδαγωγικοῦ Τμήματος Δημοτικῆς Ἐκπαίδευσης τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Ἀπὸ τὸ Τμήμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. ἔλαβε μέ «Ἀριστα», Πτυχίο, Μεταπτυχιακὸ (MSc) καὶ Διδακτορικὸ. Στὸ Ἡνωμένο Βασίλειο ἔλαβε Μεταπτυχιακὸ (MSc), στὸ ἀντικείμενο τῶν Διεθνῶν Σχέσεων καὶ Κυβερνητικῆς ἀπὸ τὸ Durham University. Ἐπίσης ὁλοκλήρωσε ἐπιτυχῶς προγράμματα στὸ Oxford University καὶ στὸ Cambridge University. Στὶς Η.Π.Α. ὁλοκλήρωσε ἐπιτυχῶς μεταπτυχιακὸ πρόγραμμα στὸ Georgetown University – School of Foreign Service καὶ δύο προγράμματα στὸ Harvard University – Kennedy School. Ἐχει ἐγκαταβιώσει περὶ τὰ εἴκοσι ἔτη στὸ Ἅγιον Ὄρος. Ἀπὸ τὸ 2015 ἕως τὸ 2019, δίδαξε στὴν Ἀνώτατη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν μὲ ἀπόσπαση καὶ ὡς ΕΔΙΠ. Ἀπὸ τὸν Μάιο τοῦ 2019, εἶναι Μέλος ΔΕΠ τοῦ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ γνωστικὸ ἀντικείμενο: Ἐκκλησιαστικὴ Γραμματολογία καὶ Θεολογία. Εἶναι Διευθυντὴς τοῦ Ἑργαστηρίου «Ἐκκλησία καὶ Πολιτισμός», τοῦ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Διδάσκει σὲ σχολὲς τῶν Σωμάτων Ἀσφαλείας, τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων. Ἐχει ἐκδώσει 14 βιβλία του καὶ ἔχει δημοσιεύσει ἄρθρα σὲ περιοδικά, στὴν ἐλληνικὴ καὶ ἀγγλικὴ γλῶσσα. Ἐχει ὀργανώσει καὶ συμμετάσχει ὡς εἰσηγητῆς σὲ διεθνῆ συνέδρια καὶ ἡμερίδες. Ἐχει λάβει ὑποτροφίες ἀπὸ Ι.Κ.Υ. - Erasmus καὶ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιο Georgetown τῶν Η.Π.Α.

Ἀχιλλέας Δελλόπουλος. Μεταδιδακτορικός Ἐρευνητής στὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.ΠΑ. Γεννήθηκε στὴν Κοζάνη τὸ 1977. Σπούδασε Θεολογία στὸ Α.Π.Θ. καὶ στὸ Ludwig Maximilians τοῦ Μονάχου. Ἀναγορεύτηκε Διδάκτωρ τοῦ Τμ. Θεολογίας Α.Π.Θ. τὸ 2014. Ἔχει συγγράφει ἑξὶ βιβλία. Γνωρίζει ἰταλικά, γερμανικά, γαλλικά καὶ ἀγγλικά καὶ ἔχει συγγράφει σειρὰ ἄρθρων καὶ στὶς τέσσερις γλώσσες. Ἔχει δώσει διαλέξεις στὸ Τμήμα Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. καὶ ἔχει συμμετάσχει σὲ διεθνή συνεδρία τόσο στὴν Ἑλλάδα ὅσο καὶ στὸ ἐξωτερικό. Εἶναι μέλος τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς Ὁρθοδόξων Δογματολόγων (International Association of Orthodox Dogmatic Theologians) (IAODT) καὶ μέλος τῆς Ἑνώσεως Ὑποτρόφων τῆς Γερμανικῆς Ὑπηρεσίας Ἀκαδημαϊκῶν Ἀνταλλαγῶν (DAAD ALUMNI).

Νίκος Ἑρηνάκης. Ἐπίκουρος Καθηγητῆς Κοινωνικῆς καὶ Πολιτικῆς Φιλοσοφίας καὶ Φιλοσοφίας τοῦ Πολιτισμοῦ στὸ Παν. Κρήτης. Παράλληλα διδάσκει στὸ Παν. Ἀθηνῶν, στὴν Ἀνωτάτη Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν καὶ στὸ Ε.Α.Π. Εἶναι Διδάκτωρ Φιλοσοφίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Λονδίνου, ὅπου ξεκίνησε τὴ διατριβή του, τὴν ὁποία συνέχισε καὶ ὀλοκλήρωσε ὡς recognised research student στὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ὁξφόρδης (μὲ πλήρη ὑποτροφία τοῦ I.K.Y.). Ἔχει σπουδάσει Οἰκονομικά (Ο.Π.Α.), Φιλοσοφία καὶ Συγκριτικὴ Λογοτεχνία (Warwick) καὶ Φιλοσοφία τῶν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν (LSE), καὶ εἶναι ἀπόφοιτος τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν. Ἔχει διατελέσει μέλος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Φεστιβάλ Ἀθηνῶν καὶ Ἐπιδαύρου καὶ Διευθυντῆς Στρατηγικῆς Ἀνάπτυξης τοῦ Διεθνοῦς Φεστιβάλ Κέρκυρας καὶ εἶναι μέλος τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἑλληνικῆς Συμφωνικῆς Ὁρχήστρας Νέων. Γιὰ τὸ πρῶτο του βιβλίου φιλοσοφίας μὲ τίτλο *Αὐθεντικότητα καὶ Αὐτονομία: ἀπὸ τὴ Δημιουργικότητα στὴν Ἐλευθερία* (2020) τιμήθηκε μὲ τὸ Βραβεῖο τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. Ἐχουν ἐκδοθεῖ τρεῖς συλλογικοὶ τόμοι φιλοσοφικῶν δοκιμίων σὲ ἐπιμέλειά του, τρία βιβλία ποιήσεώς του, καὶ δύο βιβλία Εὐρωπαϊῶν ποιητῶν τοῦ μοντερνισμοῦ σὲ μετάφρασή του. Δοκίμια, ἄρθρα καὶ ποιήματά του ἔχουν δημοσιευθεῖ σὲ ποικίλα διεθνῆ περιοδικά, συλλογικοὺς τόμους, ἀνθολογίες καὶ πρακτικὰ συνεδρίων μὲ κριτές. Αὐτὴν τὴν περίοδο διδάσκει καὶ ἀρθρογραφεῖ ἐκτενῶς ἀναφορικὰ μὲ ζητήματα Φιλοσοφίας τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης καὶ τῆς Ψηφιακότητος.

Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου καὶ Ἀγ. Βλασίου κ. Ἱερόθεος (Βλάχος). Σπούδασε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ. Τὸ 1996 βραβεύθηκε ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν γιὰ τὸ βιβλίο του *Τὸ Πρόσωπο στὴν Ὁρθόδοξη Παράδοση*. Ἔχει συγγράφει 123 βιβλία μὲ θεολογικό, ἐκκλησιολογικό, κοινωνικὸ καὶ ἱστορικὸ περιεχόμενο, γιὰ τὰ ὁποῖα ἔχουν γίνῃ 118 μεταφράσεις σὲ 27 γλώσσες. Δίδαξε ὡς Καθηγητῆς στὴν Μπελεμέντειο Θεολογικὴ Σχολή «Ἅγιος Ἰωάννης Δαμασκηνός» τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας. Ἐξελέγη Τακτικὸς Καθηγητῆς στὸ Τμ. Διδακτορικῶν Σπουδῶν στὸ Antiochian House of Studies τῶν Η.Π.Α. Εἶναι Ἐπίτιμος Διδάκτορας τοῦ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας, τῆς

Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. (2008) καὶ τοῦ Τμ. Ἱατρικῆς, τῆς Σχολῆς Ἐπιστημῶν Ὑγείας τοῦ Παν. Ἰωαννίνων (2016).

π. **Βασίλειος Ἰ. Καλλιαχμάνης.** Ὁμότιμος Καθηγητῆς Α.Π.Θ., πρωτοπρεσβύτερος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Σπούδασε στὴν Ἀθήνα, τὴ Θεσσαλονίκη, τὴ Γενεύη καὶ τὸ Φρίμπουργκ τῆς Ἑλβετίας. Διετέλεσε μέλος Δ.Ε.Π. στὸν τομέα Ἠθικῆς καὶ Κοινωνιολογίας τοῦ Τμ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. καὶ δίδαξε Ἠθική, Βιοηθική, Ποιμαντική καὶ Συμβουλευτική. Ἔχει ὀριστεῖ μέλος τριῶν Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος: Βιοηθικῆς, Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως, καὶ Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ ἔργου. Εἶναι ἑγγαμος μὲ τέσσερα παιδιά. Δίδαξε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Βελιγραδίου (ἀντικείμενα θεολογικά, λειτουργικά, ἱατρικά, ἱστορικά) στὴν Ἑλλάδα, τὴ Ρωσία, τὴ Βουλγαρία, τὴν Κύπρο καὶ τὴν Κωνσταντινούπολη. Ἔχει δημοσιεύσει πάνω ἀπὸ 70 ἄρθρα σὲ περιοδικά, συλλογικοὺς τόμους καὶ τόμους συνεδρίων καθὼς καὶ ἑννέα βιβλία. Ἀρκετὰ ἄρθρα ἔχουν δημοσιευτεῖ στὴν ἱστοσελίδα *Πεμπτουςία* καὶ ἔχουν μεταφραστεῖ στὰ ἀγγλικά. Τὸ βιβλίον τοῦ *Θεολογικὰ ρεύματα στὴν Τουρκοκρατία* ἔχει μεταφραστεῖ καὶ ἐκδοθεῖ στὰ σερβικά, ἐνῶ τὸ βιβλίον τοῦ *Γάμος καὶ οἰκογενειακὴ ζωὴ* ἔχει μεταφραστεῖ καὶ ἐκδοθεῖ στὰ ρωσικά.

Ἀρχιμ. Ἰσίδωρος Χ. Κάτσος. Ἐπίκουρος Καθηγητῆς Θεολογικῆς Ἐπιστημολογίας καὶ Φιλοσοφίας στὸ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Εἶναι διδάκτωρ Νομικῆς (Freie Universität Berlin) καὶ διδάκτωρ Φιλοσοφίας καὶ Θεολογίας (University of Cambridge). Ἔχει διατελέσει μεταδιδακτορικὸς ὑπότροφος τῆς Βρετανικῆς Ἀκαδημίας καὶ ἔχει διδάξει θεολογία καὶ φιλοσοφία στὰ πανεπιστήμια τῆς Ὁξφόρδης, τοῦ Cambridge καὶ τὸ Ἑβραϊκὸ Πανεπιστήμιο τῶν Ἱεροσολύμων. Εἶναι Ἑταῖρος (Fellow) τῆς Βρετανικῆς Βασιλικῆς Ἑταιρείας τῆς Ἱστορίας, τοῦ Κέντρου Δικαίου καὶ Θρησκείας τοῦ Πανεπιστημίου Emory καὶ τοῦ Κέντρου Μελέτης τοῦ Πλατωνισμοῦ στὸ Πανεπιστήμιο Cambridge. Ἔχει συγγράψει δύο μονογραφίες σὲ γερμανικά καὶ ἀγγλικά, καθὼς καὶ πληθώρα ἄρθρων καὶ συμβολῶν σὲ συλλογικοὺς τόμους. Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 2025 τιμήθηκε μὲ τὸ Ἀκαδημαϊκὸ Βραβεῖο Ἐρευνας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τὰ διδακτικά καὶ ἐρευνητικά του ἐνδιαφέροντα ἐστιάζουν στὴ διασύνδεση θεολογίας, φιλοσοφίας καὶ ἐπιστήμης, μὲ ἔμφραση στὴ φιλοσοφία τοῦ νοῦ, τὴν οἰκολογία, τὶς νέες τεχνολογίες καὶ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα.

Δημήτριος Κεραμιδᾶς. Δρ Θεολογίας καὶ διδάσκων στὸ Ποντιφικὸ Πανεπιστήμιο Angelicum τῆς Ρώμης. Γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη. Σπούδασε θεολογία στὸ Α.Π.Θ. καὶ ἱεραποστολικὴ στὸ Γρηγοριανὸ Ποντιφικὸ Πανεπιστήμιο τῆς Ρώμης. Διδάσκει οἰκουμενικὴ κίνηση καὶ ὁρθόδοξη θεολογία στὸ Ποντιφικὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Θωμᾶ Ἀκινάτη “Angelicum” τῆς Ρώμης. Συνεργάζεται

ἐπίσης μὲ ἄλλα πανεπιστήμια στὴν Ἰταλία. Τὰ ἐρευνητικά του ἐνδιαφέροντα περιλαμβάνουν τὴ σύγχρονη ὀρθόδοξη θεολογία, τὸν ὀρθόδοξο-καθολικὸ διάλογο καὶ τὴ θεολογία τῆς ἱεραποστολῆς. Εἶναι συμπρόεδρος τῆς Ὁμάδας Οἰκουμενικοῦ Διαλόγου τῆς Διεθνοῦς Ὁρθόδοξης Θεολογικῆς Ἐνώσης (IOTA), μέλος τοῦ Κέντρου Οἰκουμενικῶν, Ἱεραποστολικῶν καὶ Περιβαλλοντικῶν Σπουδῶν “CEMES” τῆς Θεσσαλονίκης, μέλος τῆς Societas Oecumenica καὶ συνεργάτης τῆς Ἰταλικῆς Ἐνώσης Οἰκουμενιστῶν (AIDECu).

Ἀθανάσιος Κολιοφούτης. Δρ Θεολογίας. Γεννήθηκε τὸ 1972 στὴ Θεσσαλονίκη, ὅπου ζεῖ καὶ ἐργάζεται. Σπούδασε Θεολογία στὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., ὅπου ἀπέκτησε πτυχίο (1995), μεταπτυχιακὸ δίπλωμα στὴν Ποιμαντική (2002) καὶ διδακτορικὸ δίπλωμα (2012). Στὸ ἴδιο Τμῆμα ὁλοκλήρωσε καὶ τὴ μεταδιδακτορικὴ ἔρευνά του (2022). Ἀπὸ τὸ 2003 διδάσκει ὡς θεολόγος ἐκπαιδευτικὸς στὴ δευτεροβάθμια ἐκπαίδευση, ἐνῶ ἔχει διδάξει σὲ Πανεπιστήμια στὴν Ἑλλάδα (Α.Π.Θ., Παν. Πειραιῶς) καὶ τὸ ἐξωτερικὸ (Παν. Νεάπολις Πάφου, Θεολογικὴ Σχολὴ Κογκό). Ἡ ἐρευνητικὴ του δραστηριότητα ἐπικεντρώνεται στὴ διερεύνηση ζητημάτων ἐφαρμοσμένης Ποιμαντικῆς Θεολογίας στὴ σύγχρονη μεταμοντέρνα κοινωνία, μὲ πληθώρα δημοσιεύσεων σὲ ἔγκριτα ἐπιστημονικὰ περιοδικά. Εἶναι μέλος τοῦ Μητρώου Ἐκπαιδευτῶν τοῦ Ἰδρύματος Ποιμαντικῆς Ἐπιμόρφωσης τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, τοῦ ὁποίου συνεργάτης τελεῖ, ἐνῶ παράλληλα, ἔχει συγγράψει καὶ συναφὲς ἐκπαιδευτικὸ ὑλικὸ γιὰ τὶς ἐπιμορφωτικὲς ἀνάγκες του. Ταυτόχρονα μὲ τὰ ἐκπαιδευτικὰ καθήκοντά του συνεργάζεται καὶ μὲ τὸ Ἰνστιτοῦτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς, συμμετέχοντας σὲ ἐπιστημονικὲς ὁμάδες ἐργασίας του.

Δήμητρα Κούκουρα. Ὁμότιμη Καθηγήτρια Α.Π.Θ. Ὑπῆρξε ἡ πρώτη γυναῖκα ποὺ ἐξελέγη μέλος Δ.Ε.Π. στὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., ὅπου δίδαξε (1993-2020) Ὁμιλητική, Ὁρθόδοξη Μαρτυρία καὶ Ἐπικοινωνία. Εἶναι συγγραφέας βιβλίων καὶ ἄρθρων σχετικῶν μὲ τὴν ἐξέλιξη τοῦ κηρύγματος ἀπὸ τὴν πρώτη στὴ δεύτερη χριστιανικὴ χιλιετία, τὶς ἐπιδράσεις τῆς Ρητορικῆς στὴ χριστιανικὴ ὁμιλία, τὴν ὀρθόδοξη μαρτυρία στοὺς οἰκουμενικοὺς διαλόγους, τὴν ἀνάγκη τοῦ ἐπανευαγγελισμοῦ στὶς παλαιότερες χριστιανικὲς κοινωνίες καὶ τὸν ρόλο τῶν γυναικῶν στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ἔχει ἐνεργὸ ἀνάμειξη στὴν οἰκουμενικὴ κίνηση ἀπὸ τὸ ἔτος 1986, ἐκπροσωπώντας τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο μὲ διάφορες ιδιότητες σὲ διάφορες συναντήσεις, συνδιασκέψεις, συνέδρια, σὲ πέντε γενικὲς Συνελεύσεις τοῦ WCC (1991-2022): ὡς μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις», τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς «Ἐκκλησίες σὲ διάλογο» τῆς CEC. Συγχρόνως γιὰ μεγάλο διάστημα ἐκπροσώπησε τὸ WCC στὸ Global Christian Forum. Ἐπὶ τοῦ παρόντος εἶναι Ἀκαδημαϊκὴ Σύμβουλος στὸ Πανεπιστημιακὸ Κολλέγιο LOGOS τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἀλβανίας.

Γεώργιος Κουννούσιης. Διδάσκων στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου καὶ Καθηγητὴς στὴ Μέση Ἐκπαίδευση. Πτυχιούχος τοῦ Τμ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., ὅπου καὶ ἔκανε μεταπτυχιακὴς σπουδές (ΜΑ) στὴν Κοινωνιολογία καὶ Δρ Κοινωνιολογίας τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου. Στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου διδάσκει στὸ προπτυχιακὸ πρόγραμμα Θεολογίας τὸ μάθημα Κοινωνιολογία τῆς Θρησκείας. Ταυτόχρονα ἐργάζεται ὡς Θεολόγος Καθηγητὴς στὴ Μέση Ἐκπαίδευση. Γιὰ ὀκτὼ χρόνια (2015-2023) δίδασκε τὰ μαθήματα Κοινωνιολογία τῆς Θρησκείας καὶ Κοινωνιολογία τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴν Ἱερατικὴ Σχολὴ «Ἀπόστολος Βαρνάβας» τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου. Ἐργάστηκε ὡς Εἰδικὸς Ἐπιστήμονας στὸ Πανεπιστήμιο Κύπρου στὸ Τμ. Ἐπιστημῶν τῆς Ἀγωγῆς στὸ μάθημα τῆς Σχολικῆς Ἐμπειρίας (ἀκαδ. ἔτη 2016-2019). Ἔχει δημοσιεύσει μονογραφίες καὶ ἄρθρα σὲ ἐπιστημονικὰ περιοδικά, συλλογικοὺς τόμους καὶ ἐπετηρίδες στὴν Κύπρο καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπίσης, ἔχει συμμετάσχει ὡς ὁμιλητὴς σὲ συνέδρια στὴν Κύπρο καὶ στὸ ἐξωτερικό.

Γεώργιος Κουντούρης. Καθηγητὴς στὴν Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, μὲ γνωστὸ ἀντικείμενο: Γενικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Γεννήθηκε στὸν Πειραιᾶ. Εἶναι πτυχιούχος τῆς Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. (Τμ. Θεολογίας). Διετέλεσε Πρόεδρος Φοιτητικοῦ Συλλόγου. Κατὰ καιροὺς ἔλαβε διάφορες ὑποτροφίες. Διαθέτει μεγάλη διδακτικὴ ἐμπειρία, τόσο στὴν Ἑλλάδα ὅσο καὶ στὴν ἀλλοδαπή (Παν. Καρόλου τῆς Πράγας, Παν. τοῦ Πρέσοβ, Ἀνωτάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Ἰωαννίνων, Εὐαγγελικὴ Σχολὴ Νέας Σμύρνης, Ἱταλικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν, Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Κρήτης κ.ἄ.). Ἔχει σημαντικὸ μεταφραστικὸ ἔργο σὲ σλαβικὲς γλῶσσες, ἐνῶ συμμετεῖχε σὲ ἀρκετὰ συνέδρια μὲ εἰσηγήσεις. Εἶναι συγγραφέας ἀρκετῶν ἐπιστημονικῶν ἔργων καὶ δημοσιεύσεων. Πρόσφατο ἔργο του: *Ἱστορικὴ προσέγγιση τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐπισκοπικῆς ἀκροάσεως (Episcopalis Audientia)*, Ἀθήνα: Γρηγόρη 2024. Παραλλήλως, ἀνέπτυξε ἐκκλησιαστικὴ δράση μὲ παρουσία σὲ διορθόδοξες ἐκδηλώσεις (διερμηνέας διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν, πανεπιστημιακῶν καὶ πολιτικῶν ἀντιπροσωπειῶν).

Κωνσταντῖνος Κωτσιόπουλος. Καθηγητὴς Κοινωνιολογίας τοῦ Χριστιανισμοῦ στὸ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ. Εἶναι μέλος στὶς ἑξῆς Ἐπιστημονικὲς Ἐπιτροπές: 1) Ἀκαδημαϊκὸς Σύμβουλος Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π, 2) Ἀξιολογητὴς Ὑποψηφίων Διδασκόντων στὸ Ε.Α.Π., 3) Ἐπιστημονικὸς Σύμβουλος τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Παρακολούθησης Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 4) Τακτικὸς Εἰσηγητὴς τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Πολιτιστικῆς Ταυτότητος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 5) Μέλος τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας-Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ Οἰκολογίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐπιπλέον, εἶναι μέλος τοῦ ἐξωτερικοῦ μητρώου μελῶν ἐκλεκτορικοῦ σώματος

τοῦ Ἰνστιτούτου Πολιτικῶν Ἑρευνῶν τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἑρευνῶν (Ε.Κ.Κ.Ε.), καθὼς καὶ μέλος στὶς ἐξῆς Ἐπιστημονικὲς Ἐταιρεῖες καὶ Ἰδρύματα: 1) Μέλος Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, 2) Τακτικὸ μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Κοινωνιολογικῆς Ἐταιρείας (Ε.Κ.Ε.), 3) Τακτικὸ μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφικῆς Ἐταιρείας, 4) Μέλος Ἰδρύματος Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν), 5) Ἐπιστημονικὸς Συνεργάτης τοῦ Ἑργαστηρίου Θρησκευολογίας τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., 6) Διευθύνων Σύμβουλος ἐπὶ κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν ζητημάτων τοῦ Ἰδρύματος Ἐθνικοῦ καὶ Θρησκευτικοῦ Προβληματισμοῦ (ΙΕΘΠ), 7) Ἐπιστημονικὸς – Ἀκαδημαϊκὸς Ὑπεύθυνος καὶ Διδάσκων τῶν Ἐκπαιδευτικῶν Προγραμμάτων τοῦ ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. Α.Π.Θ., 8) Μέλος Ἰδρύματος Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν). Ἐπίσης ἔχει ὑπάρξει μέλος ἐπιστημονικῶν καὶ ὀργανωτικῶν ἐπιτροπῶν διεθνῶν καὶ τοπικῶν συνεδρίων. Ἐχει συγγράψει πληθώρα μελετῶν καὶ ἄρθρων δημοσιευμένων σὲ ἔγκριτους ἐκδοτικοὺς οἴκους καὶ ἐπιστημονικὰ περιοδικά. Ἐχει συμμετάσχει σὲ πολλὰ διεθνή συνέδρια καὶ ἡμερίδες. Καταθέτει συνεχῶς τὸν ἐπιστημονικὸ του λόγο στὰ Μ.Μ.Ε. γιὰ τὰ σύγχρονα κοινωνικὰ ζητήματα καὶ τὴ σχέση τους μὲ τὴ Θεολογία καὶ τὸν Πολιτισμὸ καὶ τὴν Εὐρώπη.

π. Νικόλαος Λουδοβίκος. Καθηγητὴς Θρησκευολογίας καὶ Ἑρμηνευτικῆς τῆς Θρησκείας στὸ Παν. Ἰωαννίνων. Σπούδασε Ψυχολογία, Παιδαγωγική, Θεολογία καὶ Φιλοσοφία στὴν Ἀθήνα, τὴ Θεσσαλονίκη, τὸ Παρίσι καὶ τὸ Cambridge. Διετέλεσε Καθηγητὴς στὶς Ἀνώτατες Ἐκκλησιαστικὲς Ἀκαδημίες Θεσσαλονίκης καὶ Ἀθηνῶν, ἐνῶ εἶναι Ἐπισκέπτης Καθηγητὴς στὸ Παν. τοῦ Balamand καὶ στὸ Ὀρθόδοξο Ἰνστιτούτο τοῦ Cambridge. Ἐχει δώσει διαλέξεις καὶ σεμινάρια σὲ περισσότερα ἀπὸ 25 Πανεπιστήμια ἀνὰ τὸν κόσμον. Διευθύνει τὸ ἀγγλόφωνο διεθνὲς ἀκαδημαϊκὸ περιοδικὸ *Analogia: the Pemptousia Journal for Theological Studies*. Ἐχουν ἐκδοθεῖ 18 βιβλία του καὶ πολυάριθμα ἄρθρα, μεταφρασμένα σὲ δέκα γλώσσες. Τελευταῖα του βιβλία στὰ ἑλληνικά: *Ἡ Ἀνοικτὴ Ἱστορία καὶ οἱ Ἐχθροὶ της: ἡ Ἀνοδος τοῦ Βελούδινου Ὀλοκληρωτισμοῦ* (2020), *Ἀφανὴς Ἀρμονία: Μεταφυσικὴ Ἱστορία τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας* (2021), *Νὰ ξανασκεφτοῦμε τὸν Ἀνθρωπισμὸ* (2024), *Ὁ Τεχνο-πίθηκος καὶ ἡ Ἀλήθεια: Ἑρμηνευτικὴ τῆς Θρησκείας στὸν καιρὸ τῆς Τεχνητῆς Νοημοσύνης* (2024), *Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Τὰ Κεφάλαια περὶ Ἀγάπης, μὲ εἰσαγωγὴ στὸ ἔργο τοῦ Ὁμολογητῆ καὶ Σχόλια* (2024). Στὰ ἀγγλικά: *Analogical Identities: The Creation of the Christian Self. Vol. I. Beyond Spirituality and Mysticism in the Patristic Era* (2019); *Vol. II. Intermeaningfulness: Self-catholicization, Meta-narcissism, and Christian Theology* (2024)

Ἀναστάσιος Γ. Μαράς. Διδάκτωρ καὶ Μεταδιδάκτωρ Θεολογίας καὶ Πτυχιούχος Βιβλιοθηκονομίας. Σήμερα διδάσκει στὴν Ἀνώτατη Ἐκκλησιαστικὴ

Ἀκαδημία τῆς Ἀθήνας καὶ στὸ Μεταπτυχιακὸ Πρόγραμμα Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀνοικτοῦ Πανεπιστήμιου. Συμμετείχε ὡς ὁμιλητῆς σὲ 43 Συνέδρια καὶ εἶναι μέλος τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν περιοδικῶν: *Βυζαντινὸς Δόμος* καὶ *Ἀνάλεκτα Ἀνθρωπιστικῶν Ἐπιστημῶν*. Ἔχει δημοσιεύσει: 75 ἄρθρα, 15 κείμενα σὲ συλλογικοὺς τόμους, 49 λήμματα σὲ Λεξικά καὶ Ἐγκυκλοπαίδειες, 10 βιβλιοκρισίες καὶ 2 μεταφράσεις, ἐνῶ εἶχε τὴν ἐπιμέλεια ἐκδόσεως σὲ 10 συλλογικοὺς τόμους. Κύρια αὐτοτελῆ ἔργα του εἶναι: *Ὁ ἅγιος Πατρίκιος Ἰρλανδίας: Νέα στοιχεῖα γιὰ τὸ βίο καὶ τὰ ἔργα του* (1993), *Ἡ ἐσχατολογία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης* (2002), *Τὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ σὲ φιλοσόφους καὶ Ἀπολογητὲς* (2003), *Θρησκευτικὰ Α΄ Λυκείου - Βοήθημα* (2004), *Ἐκκλησία - Περιβάλλον - Ἐκπαίδευση* (2004), *Εἰσαγωγή στὴν Πληροφορική: Θεολογία καὶ Πληροφορική* (2005), *Οἱ ἀπόψεις τῶν Ἑλλήνων Ἀπολογητῶν καὶ τοῦ Εὐσέβιου Καισαρείας γιὰ τὴν τέχνη* (2006), *Πατερικὴ Θεολογία καὶ χριστιανικὸς πολιτισμὸς* (2008), *Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία: ἀπὸ τὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινούπολης ἕως σήμερα* (2012), *Σύγχρονη ἐπιστημονικὴ Τεχνογραφία* (2014), *Ὁ ἅγιος Δημήτριος Θεσσαλονίκης: Ὁ βίος τοῦ ἁγίου καὶ ἡ ἱστορία τοῦ ναοῦ* (2019). *Θεόφιλος Ἀντιοχείας: Πρὸς Αὐτόλυκον* (2024).

Μιχάλης Μαριόρας. Καθηγητῆς Ἱστορίας Θρησκευμάτων στὸ Τμ. Θεολογίας Ε.Κ.Π.Α. Γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα (1974) καὶ παρακολούθησε τὶς ἐγκύκλιες σπουδὲς στὴν Ἰωνίδειο Πειραματικὴ Σχολή. Σπούδασε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Ε.Κ.Π.Α., στὰ Πανεπιστήμια Φριβούργου καὶ Γενεύης Ἑλβετίας, Μαρβούργου Γερμανίας. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Τμ. Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., ὅπου ὑπηρετεῖ ἀπὸ τὸ 2008, ἔχει διδάξει: στὸ Πρόγραμμα Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν «Διεθνὴς Ἱατρικὴ-Διαχείριση Κρίσεων Ὑγείας» τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ σὲ ἄλλα Διαπανεπιστημιακὰ καὶ Διατμηματικὰ Προγράμματα Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν, στὸ Ἰδρυμα Ποιμαντικῆς Ἐπιμορφώσεως τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, στὴ Σχολὴ Διοίκησης καὶ Ἐπιτελῶν Ἀεροπορίας. Τὴν περίοδο 2009-2011 διετέλεσε Εἰδικὸς Σύμβουλος στὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, σὲ θέματα τῆς εἰδικότητάς του. Τὸ 2012 ὑπῆρξε ἐπίσημος προσκεκλημένος τοῦ United States Department of State στὸ International Visitor Leadership Program μὲ θέμα “Integration of Migrant Muslim Youth for Greece: Challenges and Prospects”. Ἔχουν ἐκδοθεῖ τὰ βιβλία του: *Τὸ Ἰσλάμ ἀπὸ τὰ Βαλκάνια στὴν Εὐρώπη*(;) *Τὸ ζητούμενο τῆς ἰσλαμικῆς Εὐρωπαϊκότητας: Ἰσλαμικὸς Ριζοσπαστισμὸς: Ἱστορικὲς καὶ θεολογικὲς προϋποθέσεις τοῦ Τζιχάντ*· *Ἰσλάμ: Ἀναζητώντας Τρόπους μὲ τοὺς Μουσουλμάνους*· *Οἱ Προϊσλαμικὲς Θρησκείες τῆς Ἀραβικῆς Χερσονήσου: τὸ Ἀναμενόμενο καὶ τὸ Ἀπροσδόκητο*· *Ὁ Διάλογος Δυτικῆς καὶ Μουσουλμανικῆς Ἰσλαμολογίας γιὰ τὴ Sharī'a*, τ. Α΄-Β΄. Ἐπίσης ἀρθρογραφεῖ στὸν ἡμερήσιο Τύπο.

πρωτ. Σέργιος Γ. Μαρνέλλος. Ἐπίκουρος Καθηγητὴς Κανονικοῦ καὶ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τοῦ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Γεννήθηκε στὸν Ἅγιο Νικόλαο Κρήτης. Ἔλαβε τὸ πτυχίο τῆς Θεολογίας στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ε.Κ.Π.Α. (1998) καὶ κατόπιν Δίπλωμα Εἰδίκευσης (Master) στὴν Οἰκουμενικὴ Θεολογία (2004) ἀπὸ τὸ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Ἀκολούθως εἰσῆχθη στὸν τρίτο κύκλο Διδακτορικῶν σπουδῶν τοῦ Ἰνστιτούτου Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Ἁγίου Σεργίου τῶν Παρισίων, ἀπ’ ὅπου ἀναγορεύθηκε Διδάκτωρ Ὁρθόδοξου Θεολογίας (2006), παράλληλα δὲ παρακολούθησε τὸ Διευρωπαϊκὸ Διαπανεπιστημιακὸ Διδακτορικὸ Πρόγραμμα “Socrates-Gratianus” μὲ σπουδὴ τό «Εὐρωπαϊκὸ Συγκριτικὸ Ἐκκλησιαστικὸ Δίκαιο». Δίδαξε μὲ ἀνάθεση στὴν Πατριαρχικὴ Ἀνωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ. Ἀκαδημία Κρήτης, ὑπηρέτησε ὡς μόνιμος Καθηγητὴς στὴν Δευτεροβάθμια Ἐκκλησιαστικὴ Ἐκπαίδευση καὶ μὲ ἀπόσπαση στὴν Ἀνωτάτῃ Ἐκκλ. Ἀκαδημία Βελῶν Ἰωαννίνων. Τὸ 2018 μετατάχθηκε στὴν ἴδια Ἀκαδημία σὲ θέση Ε.Δ.Ι.Π. μὲ γνωστικὸ ἀντικείμενο «Κανονικὸ Δίκαιο». Τὸ 2021 ἐξελέγη Ἐπίκουρος Καθηγητὴς μὲ γνωστικὸ ἀντικείμενο «Κανονικὸ Δίκαιο καὶ Ποιμαντικὴ τῆς Ἐκκλησίας» στὴν Α.Ε.Α. Βελῶν Ἰωαννίνων καὶ ἀκολούθως ὑπηρέτησε καὶ στὴν Ἀνωτάτῃ Ἐκκλ. Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 2024 ἐξελέγη Ἐπίκουρος Καθηγητὴς στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ.

π. Φιλότητος-Φώτιος Μαρούδας. Ἐντεταλμένος Διδάσκων Προγραμμάτων Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν, τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν. Διακονεῖ στὸ κλῆμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὡς κληρικὸς τῆς Ἱ.Μ. Γερμανίας. Ἐπικεφαλὴς τοῦ 2^{ου} Ἑλληνικοῦ Κλιμακίου τῆς Διεθνoῦς Ἑδρας Βιοηθικῆς (ICB), Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Στρασβούργου (Ἐκκλησιολογία) καὶ ὑποψήφιος Διδάκτωρ Α.Π.Θ. (Θρησκευολογία). Συμμετέχει ἐνεργῶς σὲ διομολογιακὰ, διαθρησκειακὰ καὶ ἀκαδημαϊκὰ σχήματα ποὺ ἀποσκοποῦν στὴ δημιουργικὴ συνύπαρξη τῶν ἐτερόκλητων παραδόσεων καὶ φιλοσοφιῶν. Ἡ ἐπιστημονικὴ του δραστηριότητα ἐστιάζεται σὲ τομεῖς τῆς Συστηματικῆς Θεολογίας στὸν Χριστιανισμό καὶ στὸ Ἰσλάμ, μὲ ἔμφαση στὸ πεδίο Global Ethics καὶ τὴ διερεύνηση τῆς πραγματικότητος τῆς διαπολιτισμικότητος στὸν σύγχρονο κόσμος, ἐνῶ ἐκφράζεται μὲ τὴ διοργάνωση, ἐνεργὸ συμμετοχὴ σὲ ἀντίστοιχες θεματικῆς συνέδρια καὶ σχετικὲς δημοσιεύσεις σὲ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ καὶ τόμους.

Εὐθύμιος Νικολαΐδης. Ὁμότιμος Διευθυντὴς Ἑρευνῶν τοῦ Ἰνστιτούτου Ἱστορικῶν Ἑρευνῶν τοῦ Ε.Ι.Ε. Σπούδασε Φυσικὴ (Maîtrise, Paris XI) καὶ Ἱστορία τῶν Ἐπιστημῶν (DEA καὶ Διδακτορικὸ, École des Hautes Études en Sciences Sociales, Παρίσι). Ἡ ἀκαδημαϊκὴ του σταδιοδρομία στὸ Ε.Ι.Ε. ξεκίνησε τὸ 1987, ἐνῶ τὸ 2001 ἐξελέγη Διευθυντὴς Ἑρευνῶν καὶ τὸ 2022 Ὁμότιμος. Τὰ ἐρευνητικὰ του ἐνδιαφέροντα ἐπικεντρώνονται στὴν ἱστορία τῶν

σχέσεων θρησκείας καὶ ἐπιστημῶν, στὴν ἱστορία τῆς ἐπιστήμης στὸν ἐλληνικὸ χῶρο ἀπὸ τὸ Βυζάντιο ἕως τὴ σύγχρονη Ἑλλάδα, στὴ διάχυση τῆς κλασικῆς ἐπιστήμης (17^{ος}-19^{ος} αἰ.) καὶ στὴν ἱστορία τῆς ἐπιστημονικῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἀστρονομίας. Ἔχει διατελέσει ἐπιστημονικὸς ὑπεύθυνος σημαντικῶν διεθνῶν προγραμμάτων, ὅπως τὰ HEPHAESTUS, NARSES καὶ Science and Orthodoxy around the World. Ἔχει δημοσιεύσει πολυάριθμες μονογραφίες καὶ ἐπιμεληθεῖ συλλογικοὺς τόμους, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ *Science and Eastern Orthodoxy* (Johns Hopkins University Press, 2011· γαλ. μτφ. Éditions Garnier, 2018) καὶ *Greek Alchemy from Late Antiquity to Early Modernity* (Brepols 2018), ἐνῶ ἄρθρα του ἔχουν κυκλοφορήσει σὲ ἑγκριτὰ διεθνῆ περιοδικά. Διετέλεσε Πρόεδρος τῆς International Union of History and Philosophy of Science / Division of History of Science and Technology (2013-2017) καὶ εἶναι ἰσόβιος Γραμματέας τῆς International Academy of History of Science. Παράλληλα, εἶναι συνεκδότης τοῦ διεθνοῦς περιοδικοῦ *Almagest* καὶ μέλος συντακτικῶν ἐπιτροπῶν σημαντικῶν περιοδικῶν τοῦ κλάδου. Ἡ διεθνὴς του παρουσία περιλαμβάνει διοργανώσεις, διαλέξεις καὶ συνεργασίες σὲ Εὐρώπη, Ἀμερική καὶ Ἀσία, συμβάλλοντας οὐσιαστικὰ στὴ μελέτη τῆς ἱστορίας τῶν ἐπιστημῶν καὶ στὴ διερεύνηση τῶν σχέσεων ἐπιστήμης καὶ Ὁρθοδοξίας.

Ἰωάννης Ἀντ. Παναγιωτόπουλος. Καθηγητὴς στὸ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Πτυχιούχος τοῦ Τμ. Θεολογίας τοῦ ΕΚΠΑ (1993), εἰδικεύτηκε στὴ Γενικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία. Ἔλαβε μεταπτυχιακοὺς τίτλους ἀπὸ τὸ University of Durham (1997) καὶ τὸ Ε.Κ.Π.Α. (1998), καὶ Διδακτορικὸ Δίπλωμα ἀπὸ τὸ Ε.Κ.Π.Α. (2002). Ἐργάσθηκε στὴν Μέση Ἐκπαίδευση (1999-2010). Ὑπηρέτησε ὡς Εἰδικὸς Σύμβουλος στὴ Γενικὴ Γραμματεία Ἐνημέρωσης (2004-2007) καὶ ὡς Γενικὸς Γραμματέας Μέσων Ἐνημέρωσης (2012-2014). Ἔχει πλούσιο διδακτικὸ καὶ συγγραφικὸ ἔργο, ἀρθρογραφεῖ συστηματικὰ καὶ ἔχει δραστήρια ἀκαδημαϊκὴ, πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ παρουσία.

Πέτρος Παναγιωτόπουλος. Ἀναπληρωτὴς Καθηγητὴς τοῦ Τμ. Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. Σπούδασε Φυσικὴ καὶ Θεολογία στὸ Α.Π.Θ. Συμμετεῖχε στὴ συγγραφικὴ ὁμάδα γιὰ τὸ ἐγχειρίδιο τῆς Γ' Τάξης τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Λυκείων γιὰ τὸ μάθημα τῆς Ποιμαντικῆς Θεολογίας, καθὼς καὶ γιὰ τὶς σημειώσεις τοῦ Προγράμματος «Ἐξομολογητικὴ», τῶν Προγραμμάτων τοῦ Ἰδρύματος Ποιμαντικῆς Ἐπιμόρφωσης τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Εἶναι Ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος τοῦ Τμ. Θεολογίας ΑΠΘ, διδάσκων στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ὁρθοδόξου Πανεπιστημίου τοῦ Κογκό, μέλος τοῦ Μητροπολιτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἱ.Μ. Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως καὶ Πρόεδρος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Συνδέσμου Θεολόγων «Καιρὸς - Γιὰ τὴν Ἀναβάθμιση τῆς Θρησκευτικῆς Ἐκπαίδευσης».

Διδάσκει μαθήματα σχετικά μὲ τὴν Ἠθική, τὴν Ποιμαντική, τὴ Βιοηθική, τὶς σχέσεις Θρησκείας καὶ Ἐπιστήμης καὶ τὴν Ἱεραποστολική. Κυκλοφοροῦν τὰ βιβλία του: *Τομὲς καὶ Ἀσυμβατότητες. Φυσικὲς Ἐπιστῆμες καὶ Θεολογία* (2019) καὶ *Ποιότητα Ζωῆς. Αἴτημα-Ἀμφιλογία-Μέτρηση* (2022).

Σεβ. Μητροπολίτης Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμων. Κατὰ κόσμον Σταῦρος Μουτάφης. Γεννήθηκε στὴν Καβάλα τὸ 1970. Σπούδασε στὴν Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν καὶ στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ. Συνέχισε τὶς μεταπτυχιακὲς του σπουδὲς στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Ε.Κ.Π.Α, ἀπὸ ὅπου ἔλαβε Μ.Δ.Ε. στὴ Δογματικὴ Θεολογία μὲ τὴν ἐργασία: «Οἱ περὶ Εἰκόνων ἀντιλήψεις τοῦ Εὐστρατίου Νικαίας». Εἶναι διδάκτωρ τοῦ Τμ. Ἱστορίας καὶ Ἐθνολογίας τοῦ Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης. Τὸ 1996 χειροτονήθηκε Διάκονος καὶ Πρεσβύτερος. Διετέλεσε Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ.Μ. Εἰσόδου καὶ Περιθεωρίου (1996-2013) καὶ Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Ἀρχαγγελιωτίσσης Εἰσόδου. Συνέγραψε μελέτες σὲ αὐτοτελεῖς ἔργα καὶ συλλογικοὺς τόμους. Μητροπολίτης Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς χειροτονήθηκε στὶς 24 Φεβρουαρίου 2013.

Νίκη Παπαγεωργίου. Καθηγήτρια Κοινωνιολογίας τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Ἠθικῆς στὸ Τμῆμα Θεολογίας Α.Π.Θ. Σπούδασε Θεολογία στὸ Α.Π.Θ. καὶ Κοινωνιολογία τῆς Θρησκείας στὸ Ρωμαιοκαθολικὸ Πανεπιστήμιο τῆς Louvain-La-Neuve (Βέλγιο). Διδάσκει τὰ ὑποχρεωτικὰ μαθήματα Κοινωνιολογία τῆς Θρησκείας καὶ Κοινωνιολογία τοῦ Χριστιανισμοῦ στὸ Τμ. Θεολογίας Α.Π.Θ., Θρησκείες καὶ Κοινωνίες στὴ Μέση Ἀνατολὴ στὴν Εἰσαγωγικὴ Κατεύθυνση Μουσουλμανικῶν Σπουδῶν τοῦ ἰδίου Τμήματος, καθὼς καὶ τὰ ἐπιλεγόμενα μαθήματα: Θρησκεία, Ταυτότητα καὶ Πολιτική, καὶ Φῦλο, Θρησκεία, Πολιτικὴ στὸ προπτυχιακὸ Πρόγραμμα Σπουδῶν τοῦ Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ. Διδάσκει ἐπίσης στὰ μεταπτυχιακὰ Προγράμματα Σπουδῶν «Θεολογία καὶ Πολιτισμός» καὶ «Θρησκεία, Γεωπολιτικὴ καὶ Διεθνὴς Ἀσφάλεια» τοῦ Τμήματος Θεολογίας Α.Π.Θ., καθὼς καὶ στὰ διατμηματικὰ Προγράμματα Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν: «Τουρισμὸς καὶ Τοπικὴ Ἀνάπτυξη» καὶ «Σύγχρονες Ἱατρικὲς Πράξεις: Δικαιϊκὴ Ρύθμιση καὶ Βιοηθικὴ Διάσταση». Εἶναι συγγραφέας τῶν βιβλίων: *Ἡ Ἐκκλησία στὴ νεοελληνικὴ κοινωνία. Γλωσσοκοινωνιολογικὴ ἀνάλυση τῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου* (2000), *Μεταμορφώσεις τοῦ ἱεροῦ: Κοινωνιολογία καὶ Θρησκεία στὸ ἔργο τοῦ Marcel Mauss* (2005), *Θρησκεία καὶ μετανάστευση. Ἡ κοινότητα τῶν Σὶχ στὴν Ελλάδα* (2011), *Ἡ θρησκεία στὴ Μεταπολίτευση. Ὅρια καὶ ἀμφισχημίες* (2018), *Κοινωνία, Θρησκεία καὶ Δίκαιο. Ἐπάλληλες σχέσεις καὶ τομὲς* (μὲ τὸν Κων. Παπαγεωργίου, καθ. Νομικῆς Α.Π.Θ.) (2020). Ἔχει ἐπίσης δημοσιεύσει ποικίλα ἄρθρα σὲ ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ καὶ συλλογικοὺς τόμους πάνω στὰ θέματα τῆς εἰδικότητάς της.

Κωνσταντίνος Πέτσιος. Καθηγητής της Ιστορίας της Φιλοσοφίας στο Τμ. Φιλοσοφίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Παν. Ίωαννίνων και Διευθυντής του Έργαστηρίου Έρευνών Νεοελληνικής Φιλοσοφίας. Έπιστημονικός υπεύθυνος του περιοδικού του ως άνω Έργαστηρίου Έρευνών, *Κάτοπτρον Νεοελληνικής Φιλοσοφίας*, στο οποίο δημοσιεύονται μελέτες, μετὰ ἀπό «τυφλή κρίση» (“blind review”), που ἀφορούν τῇ χειρόγραφη φιλοσοφική παράδοση τῆς Νεοελληνικής Φιλοσοφίας. Διετέλεσε Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφικῆς Ἑταιρείας (2017- 2019), μέλος τῆς Συγκλήτου τοῦ Παν. Ίωαννίνων ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ Πρόεδρος τοῦ Τμ. Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικῆς καὶ Ψυχολογίας (2011-2013, 2013-2015), καθὼς καὶ τοῦ Διδρυματικοῦ καὶ Διατμηματικοῦ Προγράμματος Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν τοῦ Τομέα Φιλοσοφίας «Ἑλληνικὴ Φιλοσοφία – Φιλοσοφία τῶν Ἐπιστημῶν» (2014-2016, 2016-2018). Εἶναι μέλος τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφικῆς Ἑταιρείας, τοῦ Ὁμίλου Μελέτης τοῦ Νεοελληνικοῦ Διαφωτισμοῦ καὶ τῆς Ἑταιρείας Ἡπειρωτικῶν Μελετῶν καὶ τοῦ Δ.Σ. τῆς Ε.Η.Μ., καὶ Πρόεδρος τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Ἰονίου καὶ Ἀδριατικοῦ Χώρου. Ὑπῆρξε μέλος τῆς Review Committee - WCP 2013 [Ἐπιτροπὴ Κρίσεως ἐπιστημονικῶν ἀνακοινώσεων καὶ Προεδρίας σχετικὰ μὲ τις 75 θεματικὲς περιοχές (: Sections for contributed Papers) τοῦ 23^{ου} Παγκοσμίου Συνεδρίου Φιλοσοφίας, Ἀθήνα 2013], μετὰ ἀπὸ πρόταση τῆς Διεθνoῦς Ἐπιτροπῆς τῆς FISP. Ἔχει μετὰσχει σὲ πολλὰ ἑλληνικὰ καὶ Διεθνῆ Ἐπιστημονικὰ Συνέδρια καὶ ἔχει δημοσιεύσει 17 βιβλία καὶ μεγάλο ἀριθμὸ ἄρθρων ποὺ ἄπτονται πτυχῶν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, τῆς Εὐρωπαϊκῆς καὶ τῆς Νεοελληνικῆς Φιλοσοφίας.

Βασιλικὴ Σταθοκώστα. Καθηγήτρια Ε.Κ.Π.Α. Γεννήθηκε στὴ Λαμία καὶ σπούδασε Θεολογία στὸ Α.Π.Θ. Ἔκανε μεταπτυχιακὲς σπουδὲς στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ Α.Π.Θ., στὸ Οἰκουμενικὸ Ἰνστιτοῦτο Bossey/Γενεύη καὶ στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Παν. Fribourg, μὲ ὑποτροφίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ι.Κ.Υ. Ἀνακηρύχθηκε διδάκτωρ Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. (2000) μὲ ἄριστα, ἐνῶ πραγματοποιοῖ καὶ μεταδιδακτορικὴ ἔρευνα γιὰ τὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση (Ι.Κ.Υ., 2002-2003). Ἔχει ἐργαστεῖ σὲ ἐρευνητικὰ προγράμματα γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία στὸν σύγχρονο κόσμον, τὴν Οἰκουμενικὴ Κίνηση, τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία, τὸ φύλον καὶ τὴν πολυπολιτισμικότητα. Ἔχει ἐκπροσωπήσει τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος σὲ διεθνῆ οἰκουμενικὰ συνέδρια – μετὰξὺ ἄλλων στὴν Ὀλομέλεια τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστη καὶ Τάξις» τοῦ ΠΣΕ (Κρήτη, 2009). Ὑπηρέτησε ὡς θεολόγος στὴ Μέση Ἐκπαίδευση (2001-2009) καὶ ἀπὸ τὸ 2009 διδάσκει στὸ Τμ. Θεολογίας Ε.Κ.Π.Α. Ἔχει δημοσιεύσει μελέτες γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία καὶ τὸν Οἰκουμενισμό, τὴ θρησκευτικὴ ἐλευθερία, τὸν εὐαγγελισμόν καὶ τὴ θέση τῆς γυναίκας στὴν Ἐκκλησία.

Κωνσταντῖνος Ταμπάκης. Κύριος Ἐρευνητὴς στὸ Ἰνστιτοῦτο Ἱστορικῶν Ἑρευνῶν τοῦ Ε.Ι.Ε., ὅπου συντονίζει τὸ Πρόγραμμα Ἱστορίας τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Τεχνολογίας, καὶ Ἐπισκέπτης Καθηγητὴς στὸ Τμ. Ἱστορίας καὶ Φιλοσοφίας τῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Σπούδασε Φυσικὴ (Ε.Κ.Π.Α.), ἀπέκτησε Μεταπτυχιακὸ Δίπλωμα Εἰδίκευσης (Οἱ Φυσικὲς ἐπιστῆμες στὴν ἐκπαίδευση, Ε.Κ.Π.Α.) καὶ ἀναγορεύθηκε Διδάκτωρ Ἱστορίας τῶν Ἐπιστημῶν στὸ Ε.Κ.Π.Α. Τὸ θέμα τῆς διατριβῆς του ἀφορᾷ τὴν ἐκπαίδευση τῶν καθηγητῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν στὴν Ἑλλάδα (1831-1950). Ἔχει ὑπηρετήσει σὲ ἐρευνητικὲς καὶ διδακτικὲς θέσεις στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Cambridge (Visiting Scholar, Research Associate, 2009-2010), στὸ Princeton University (Ted and Elaine Athanassiades Postdoctoral Research Associate, 2011-2012), καθὼς καὶ στὸ Ἑλληνικὸ Ἀνοικτὸ Πανεπιστήμιο (ἀπὸ τὸ 2009). Τὰ ἐρευνητικὰ του ἐνδιαφέροντα ἐπικεντρώνονται στὴν πνευματικὴ καὶ πολιτισμικὴ ἱστορία τῶν ἐπιστημῶν στὸν ἐλληνόφωνο κόσμος (18^{ος}-20^{ος} αἰ.), στὶς σχέσεις Ὁρθόδοξης Χριστιανοσύνης καὶ ἐπιστήμης, καθὼς καὶ στὴ σύνδεση ἐπιστήμης καὶ λογοτεχνίας. Ἔχει συντονίσει ἢ συμμετάσχει σὲ μεγάλα διεθνῆ ἐρευνητικὰ προγράμματα ποὺ χρηματοδοτήθηκαν ἀπὸ τὸ Templeton Foundation καὶ τὸ Ἑλληνικὸ Ἰδρυμα Ἑρευνας καὶ Καινοτομίας, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὰ Science and Orthodoxy around the World, Atheism, Hellenic Orthodoxy and Science in Greece (1935-1974) καὶ Science, Religion and Atheism: A series of spring schools. Ἔχει δημοσιεύσει ἄρθρα σὲ διεθνῆ περιοδικὰ ὅπως τὰ *Isis*, *Zygon*, *History of Science* καὶ *British Journal for the History of Science*. Ἔχει ἐπίσης συνεπιμεληθεῖ συλλογικοὺς τόμους, ὅπως τὰ *History of Science and Orthodox Christianity* (2024) καὶ *Science, Religion and Nationalism: Local Interactions and Global Historiographies* (2024).

Παναγιώτης Τζουμέρκας. Ἀναπληρωτὴς Καθηγητὴς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας καὶ Σύγχρονου Βίου τῶν Νεωτέρων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, στὸ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. Ἔχει δημοσιεύσει 16 μονογραφίες μὲ θέματα Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ τῶν Ἀρχαίων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ 70 ἄρθρα σὲ ἐλληνικὰ καὶ διεθνῆ περιοδικὰ καὶ τόμους συνεδρίων μὲ κριτές. Μελέτες του ἔχουν δημοσιευθεῖ σὲ ἐλληνικὰ καὶ διεθνῆ περιοδικὰ ἐκτὸς τῆς ἐλληνικῆς, στὴν ἀγγλική, ρουμανική, σερβικὴ καὶ ἀραβικὴ γλῶσσα. Ἔχει συμμετάσχει σὲ 35 διεθνῆ συνέδρια. Εἶναι κριτὴς καὶ ἐπιστ. ἐπιμελητὴς σὲ 11 ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ καὶ συλλογικοὺς τόμους. Παράλληλα, συμμετέχει ὡς μέλος στὶς Πατριαρχικὲς Ἐπιτροπὲς τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς: Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων, Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων καὶ τοῦ Διαλόγου μὲ τὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐπιπροσθέτως, μὲ κοινὴ ἀπόφαση τῶν Ὑπουργῶν Ἐξωτερικῶν καὶ Παιδείας, ὁρίσθηκε Πρόεδρος τῆς Ἐποπτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν τῆς Βενετίας.

Νικόλαος Φ. Τόμπρος (Πάτρα, 1968). Ἀναπληρωτὴς καθηγητὴς Πολιτικῆς Ἱστορίας στὴ Στρατιωτικὴ Σχολὴ Εὐελπίδων καὶ Διευθυντὴς στὸ Ἱστορικὸ Ἀρχεῖο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἀποφοίτησε τὸ 1992 ἀπὸ τὸ Τμ. Ἱστορίας τοῦ Ἰονίου Πανεπιστημίου, ὅπου τὸ 2001 ὑποστήριξε τὴ διδακτορικὴ διατριβὴ του στὴ Νεώτερη Ἑλληνικὴ Ἱστορία. Ἔχει διδάξει διάφορα προπτυχιακὰ καὶ μεταπτυχιακὰ γνωστικὰ ἀντικείμενα στὰ Πανεπιστήμια Πελοποννήσου (2004-2010), Ἰωαννίνων [Ἀγρίνιο] (2007-2009), Ε.Α.Π. (2017-2019), καθὼς καὶ στὸ Ἰόνιο (2004-2012). Ἔχει συμμετάσχει σὲ ἐρευνητικὰ ἔργα στὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ νομοῦ Ἀχαΐας καὶ τὴ Διεύθυνση Ἱστορίας Στρατοῦ (Δ.Ι.Σ.). Βασικὰ ἔργα του: Ἀπὸ τὸν Νέο Ἑλληνισμό στὸ ἀνεξάρτητο Ἑλληνικὸ Κράτος (1453-1832) (2013), Ὁ Μοναχισμὸς στὸ νεοσύστατο ἑλληνικὸ κράτος (1833-1862), τ. Α΄-Β΄ (2019), Ἡ Πόλη Πρόνοιας καὶ ὁ Δῆμος Πατρῶν (1835-1922) (2019), Ἡ Πάτρα στὸν Ἀγῶνα (1821-1828). Ἱστοριογραφία καὶ δημόσιος λόγος (2020). Ἔχει συμμετάσχει σὲ δεκάδες ἐπιστημονικὰ διεθνῆ καὶ πανελλήνια συνέδρια καὶ ἔχει δημοσιεύσει πάμπολλες ἐπιστημονικὲς ἐργασίες σὲ ξενόγλωσσα καὶ ἑλληνόγλωσσα περιοδικὰ μὲ κριτές. Τὰ ἐρευνητικὰ του ἐνδιαφέροντα ἐστιάζονται στὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση καὶ στὴν πολιτικὴ καὶ κοινωνικὴ ἑλληνικὴ ἱστορία τοῦ 19^{ου} καὶ τῶν πρώτων δεκαετιῶν τοῦ 20^{ου} αἰ.

Βασίλειος Τσίγκος. Καθηγητὴς στὸ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ. Γεννήθηκε στὸ Ἀγρίνιο καὶ σπούδασε Θεολογία στὶς Θεολογικὲς Σχολὲς τοῦ Α.Π.Θ. καὶ τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Δουβλίνου. Ἀπὸ τὸ 2000 διδάσκει Δογματικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὸ ἐρευνητικὸ του ἐνδιαφέρον εἶναι στραμμένο στὴν αὐθεντικὴ ἔκθεση τοῦ περιεχομένου τῆς ὀρθοδόξου πίστεως σὲ διαχρονία καὶ συγχρονία μὲ τὸν τρόπο ζωῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος. Ἔχει λάβει μέρος σὲ δεκάδες θεολογικὰ συνέδρια, συμπόσια καὶ ἡμερίδες στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν. Ἔδωσε πολλὰ διαλέξεις σὲ θέματα θεολογικά, σύγχρονου προβληματισμοῦ καὶ ἐπικαιρότητας. Ἐπισκέπτης Καθηγητὴς στὸ Θεολογικὸ Ἰνστιτοῦτο Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς τοῦ Παν. Βalamand, Λίβανος (2014-2020). Ἔχει δημοσιεύσει 14 μονογραφίες καὶ 67 ἄρθρα σὲ ἑλληνικὰ καὶ ξενόγλωσσα περιοδικὰ. Αὐτοτελῆ ἔργα: Ἐκκλησιολογικὲς θέσεις τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου. Αὐθεντία καὶ πρωτεῖο (1999), Ὁ ἀνακαινισμὸς τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴ δογματικὴ διδασκαλία τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου (2009), Προλεγόμενα στὴ θεολογικὴ γνωσιολογία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ (2010), Χάρισμα καὶ θεσμὸς στὴν περὶ Ἐκκλησίας διδασκαλία τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου (2016), Ἄνθρωπος, ὁ ἐν μικρῷ μέγας. Ὁφείει ὀρθοδόξου ἀνθρωπολογίας (2019), Δογματικὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (2022), Περιχώρησις. Θεολογικὸ περιεχόμενον τοῦ ὅρου καὶ οἱ ἐφαρμογές του (2023), *Dogmatica della Chiesa Ortodossa*, vol. I (2024), II (2025).

Χρήστος Τσιρώνης. Καθηγητής στο Τμ. Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ., ὅπου διδάσκει Σύγχρονη Κοινωνική Θεωρία, Κοινωνιολογία τῆς Ἑκπαίδευσης, Κοινωνιολογία τοῦ Χριστιανισμοῦ, Κοινωνιολογία τοῦ τουρισμοῦ, Ἐπιστημολογία τῆς ἐτερότητας κ.ἄ. Ἔλαβε μακρόχρονη κατάρτιση ὡς ἐκπαιδευτῆς νέων στο πλαίσιο τῶν ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης καὶ συμμετεῖχε στὴ συγγραφή καὶ ἐπιμέλεια ὁδηγῶν ἐκπαίδευσης καὶ κατάρτισης μὲ ἐστίαση στὴ διαπολιτισμικὴ ἐπικοινωνία, τὴν ἐκπαίδευση Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων καὶ τὴν παράνομη διακίνηση καὶ ἐμπορία ἀνθρώπων κ.ἄ. Ἐχει συγγράψει ἄρθρα μὲ θέματα κοινωνικῆς θεωρίας, θεολογίας, κοινωνιολογίας τῆς ἐκπαίδευσης, ἐπιστημολογίας καὶ ἔρευνας. Ἐργάστηκε ὡς ἐπιμορφωτῆς καὶ κοινωνικὸς ἐρευνητῆς σὲ ἐθνικὰ καὶ διεθνῇ προγράμματα ἔρευνας καὶ κατάρτισης. Ἐργάστηκε ἀκόμη ὡς σύμβουλος μαθητῶν, ὀργάνωσε προγράμματα κοινωνικῆς ὑποστήριξης σὲ φυλακές, σχολεῖα ὑποβαθμισμένων περιοχῶν καὶ κέντρα νεότητος. Συμμετεῖχε σὲ ποικίλα κοινωνικὰ προγράμματα ὡς κοινωνιολόγος τοῦ στρατοῦ ξηρᾶς, ἐπαγγελματίας ἢ καὶ ἐπιστημονικὸς ὑπεύθυνος γιὰ τὴν καταπολέμηση τοῦ κοινωνικοῦ ἀποκλεισμοῦ, τὴν παράνομη ἐμπορία παιδιῶν, τὴν κατάρτιση ἐκπαιδευτικῶν καὶ στελεχῶν κοινωνικῶν ὑπηρεσιῶν. Ἐχει συμμετάσχει σὲ ἐθνικὰ καὶ διεθνῇ ἐπιστημονικὰ συνέδρια, ἐνῶ ἔχει δημοσιεύσει καὶ ἐπιστημονικὰ ἄρθρα σὲ συλλογικὰ ἔργα ἑλληνικῶν καὶ ξενόγλωσσων ἐκδόσεων. Τὰ ἐρευνητικὰ του ἐνδιαφέροντα ἐπικεντρώνονται σὲ ζητήματα Κοινωνικῆς Θεωρίας, Κοινωνικῆς Ἠθικῆς, Θεολογίας, ἐκπαίδευσης, Κράτους Πρόνοιας κ.ἄ.

Ἀριστοτέλης (Τέλης) Τύμπας. Καθηγητῆς Ἱστορίας τῆς Τεχνολογίας στοὺς Νεώτερους Χρόνους στο Τμ. Ἱστορίας καὶ Φιλοσοφίας τῆς Ἐπιστήμης τῆς Σχολῆς Θετικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ε.Κ.Π.Α. Ἐχει συνδυάσει σπουδὲς σὲ Χημικὴ Μηχανικὴ (Msc, Α.Π.Θ., 1989), Τεχνολογικὴ καὶ Ἐπιστημονικὴ Πολιτικὴ (MSc, Georgia Tech, 1995) καὶ Ἱστορία καὶ Κοινωνιολογία τῆς Τεχνολογίας (PhD, Georgia Tech, 2001). Διευθυντῆς τοῦ ἀγγλόφωνου Διατμηματικοῦ Προγράμματος Σπουδῶν “Science, Technology, Society – Science and Technology Studies” τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ Ἀντιπρόεδρος Ἐρευνας τῆς European Inter-University Association on Society, Science and Technology (ESST), ἔχει, μεταξὺ ἄλλων, θητεύσει ὡς Chair τῆς Management Committee τοῦ “Tensions of Europe: Research Network on History, Technology and Europe” καὶ ὡς Πρόεδρος τοῦ Ἐπιστημονικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Τεκμηρίωσης. Συνεργαζόμενο μέλος Δ.Ε.Π. τοῦ Ἰνστιτούτου Μεσογειακῶν Σπουδῶν τοῦ Ἰδρύματος Τεχνολογίας καὶ Ἐρευνας καὶ τοῦ European University Viadrina, ἦταν ἐπισκέπτῆς ἐρευνητῆς στο MIT Program in Science, Technology and Society καὶ στο Center of Research Excellence “Swedish Institute for Disability Research”.

Ἀρχιμ. Χρυσόστομος-Γρηγόριος Τύμπας. Ἱατρὸς καὶ ἐφημέριος στὸν Ἱ. Ναὸ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Χρυσοστόμου στὴν Ἀμερικανικὴ Γεωργικὴ Σχολὴ στὴ Μητρόπολη Θεσσαλονίκης. Ἔχει ἐπίσης διακονήσει ἐπὶ σειρᾷ ἐτῶν στὴν Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας. Ἀποφοίτησε ἀπὸ τὴν Ἱατρικὴ σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ., ἐνῶ ἐκπόνησε τὴ διδακτορικὴ του διατριβὴ (PhD) στὸ Κέντρο Ψυχαναλυτικῶν Σπουδῶν Πανεπιστημίου Ἑσσεξ Ἀγγλίας, μὲ θέμα τὴ συγκριτικὴ μελέτη μεταξὺ τῆς ψυχολογικῆς ἐξέλιξης, ἐξατομίκευσης (individuation), στὴν Ἀναλυτικὴ ψυχολογία τοῦ Carl Jung, καὶ τῆς πνευματικῆς προόδου πρὸς τὴ θέωση (deification) στὴ θεολογία τοῦ Μαξίμου Ὁμολογητοῦ. Ἐκπόνησε ἐπίσης μεταδιδακτορικὴ μελέτη στὸν Τομέα Ἠθικῆς καὶ Κοινωνιολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., ποὺ ἐκδόθηκε μὲ τίτλο: *Ροῦς αὐτογνωσίας* (Ἀθήνα: Ἀρμός 2018). Ἔχει κληθεῖ ὡς ἐπισκέπτης καθηγητὴς στὰ Πανεπιστήμια Ἑσσεξ Ἀγγλίας, Ἑλσίνκι, Τάρτου Ἑσθονίας, Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης, γιὰ διδασκαλία στὸ πεδίο τῆς σχέσης Θεολογίας καὶ Ψυχολογίας καθὼς καὶ τῆς Ποιμαντικῆς Ψυχολογίας. Διδάσκει Θεωρία Ἀρχετύπων καὶ Δυναμικὴ Ὁμάδων στὸ Διατμηματικὸ Μεταπτυχιακὸ Πρόγραμμα τοῦ Ε.Κ.Π.Α. «Κοινωνικὴ Νευρεπιστήμη, Κοινωνικὴ Παιδαγωγικὴ καὶ Ἐκπαίδευση». Εἶναι μέλος ἱατρικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν συλλόγων καὶ διηκόνησε ὡς μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Δικτύου Ποιμαντικῆς Φροντίδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐνῶ ἔλαβε μέρος στὸ πρόσφατο ἐρευνητικὸ πρόγραμμα τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν στὸ θέμα «Ὁρθόδοξη Θεολογία καὶ Ψυχανάλυση».

Χριστόδουλος Στ. Φλωρδέλλης. Ὁμότιμος Καθηγητὴς Φαρμακολογίας στὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν. Πτυχιούχος Ἱατρικῆς ΕΚΠΑ (1972) καὶ τοῦ Τμήματος Βιολογίας ΕΚΠΑ (1977). Κάτοχος διδακτορικοῦ διπλώματος στὸ ΑΠΘ (Ἐπιβλέπων Καθηγητὴς Ἀντώνης Τρακατέλλης, 1980). Εἰδικότητα Παθολογίας ἀπὸ τὸ 1980 (Β' Προπαιδευτικὴ Κλινικὴ Α.Π.Θ., Διευθυντὴς Καθ. Π. Μεταξᾶς). Θῆτευσε στὸ Mount Sinai School of Medicine New York, USA (1980-1983) καὶ στὰ National Institutes of Health (NIH) MD, USA (1983-1985). Λέκτορας Φαρμακολογίας στὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Harvard (1985-1988) καὶ Research Assistant Professor (1990-1994) στὴν Ἱατρικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Βοστόνης, Η.Π.Α., καὶ Professeur Associé (1993-1995) στὸ Πανεπιστήμιο Paris VI, St. Antoine, Paris, France. Διετέλεσε ἐπὶ 20ετία Καθηγητὴς καὶ ἐπὶ 15ετία καὶ Διευθυντὴς τοῦ Ἐργαστηρίου Φαρμακολογίας τῆς Ἱατρικῆς Σχολῆς Πατρῶν. Ἐπίσης, Ἀναπληρωτὴς Πρόεδρος καὶ Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ἱατρικῆς Πατρῶν. Ἔχει θητεύσει σὲ θέσεις διοικητικῆς εὐθύνης γιὰ τὸ φάρμακο σὲ Ἐθνικοὺς καὶ Εὐρωπαϊκοὺς Ὄργανισμούς. Τὰ εὐρύτερα ἀκαδημαϊκὰ του ἐνδιαφέροντα ἐστιάζονται στὴν τομὴ τῆς θεωρίας τῆς Βιολογίας-Ἱατρικῆς, Φιλοσοφίας καὶ Ψυχαναλυτικῆς θεωρίας.

Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Χαλίλ. Κοσμήτορας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς «Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός» τοῦ Πανεπιστημίου Μπαλαμάντ (Λίβανος) καὶ Καθηγητῆς τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἔχει λάβει Διδακτορικὸ Δίπλωμα Θεολογίας ἀπὸ τὸ Α.Π.Θ. καθὼς καὶ Μεταπτυχιακὰ Διπλώματα Δημοσίου Δικαίου καὶ Πολιτικῆς Ἐπιστήμης (M.Phil.) καὶ Θεωρίας τοῦ Δικαίου (LL.M.), μὲ εἰδίκευση στὴ Συνταγματικὴ Ἱστορία. Ἔχει διδάξει ὡς ἐπισκέπτης καθηγητῆς σὲ πλῆθος πανεπιστημίων, ὅπως στὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν, Θεσσαλονίκης, Cambridge (IOCS), Paris (Saint-Serge) καὶ Ἀνατολικῆς Φινλανδίας. Τὰ ἐρευνητικὰ του ἐνδιαφέροντα ἐπικεντρώνονται κυρίως στὶς Ἐπιστολὲς τοῦ Ἀποστόλου Παύλου καὶ στὴν Ἰωάννεια γραμματεία. Εἶναι συγγραφέας βιβλίων καὶ πολυάριθμων μελετῶν ποὺ ἔχουν δημοσιευθεῖ σὲ διεθνῇ περιοδικὰ καὶ συλλογικοὺς τόμους, καὶ συμμετέχει τακτικὰ σὲ διεθνῇ συνέδρια. Ἐπιπλέον, εἶναι μέλος διαφόρων ἀκαδημαϊκῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς Πίστεως καὶ Τάξεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν.

Στυλιανὸς Δ. Χαραλαμπίδης. Ἐπίκουρος Καθηγητῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Κίνησης καὶ τῶν Διορθόδοξων Σχέσεων στὸ Τμ. Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ τοῦ Α.Π.Θ. Γεννήθηκε στὴ Θεσσαλονίκη τὸ 1979. Εἶναι πτυχιούχος τῆς Θεολογικῆς καὶ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., κάτοχος Μεταπτυχιακοῦ Διπλώματος Εἰδίκευσης καὶ Διδακτορικοῦ Διπλώματος μὲ διάκριση (cum laude) στὸ γνωστικὸ ἀντικείμενο τῆς Οἰκουμενικῆς Κίνησης. Κατὰ τὴν περίοδο 2017-2020 διεξήγαγε Μεταδιδακτορικὴ Ἔρευνα. Στὰ ἐρευνητικὰ ἐνδιαφέροντά του ἐντάσσονται ἡ ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κίνησης, ἡ ὁργάνωση, δομὴ καὶ λειτουργία τῶν διαχριστιανικῶν ὁργανισμῶν, οἱ διμερεῖς Θεολογικοὶ Διάλογοι, οἱ διορθόδοξες σχέσεις, ἡ διορθόδοξη καὶ διαχριστιανικὴ συνεργασία στὸν χῶρο τῆς διασποράς, ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, καθὼς καὶ ἡ γεωπολιτικὴ τῆς σύγχρονης Ὁρθοδοξίας. Συμμετέχει στὴν Οἰκουμενικὴ Κίνησή της τόσο σὲ κεντρικὸ (Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν), ὅσο καὶ σὲ περιφερειακὸ ἐπίπεδο (Συμβούλιο Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν). Εἶναι συγγραφέας τεσσάρων μονογραφιῶν, ἐνῶ μελέτες του ἔχουν δημοσιευθεῖ σὲ ἑλληνικὰ καὶ ξένα ἐπιστημονικὰ περιοδικὰ καὶ συλλογικοὺς τόμους.

Σεβ. Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος (Σαββάτος). Καθηγητῆς Ε.Κ.Π.Α. Γεννήθηκε στὸ Περιστέρι Ἀττικῆς τὸ 1961. Σπούδασε στὴν Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Ἀθηνῶν καὶ στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τὸ 1988 χειροτονήθηκε Διάκονος καὶ μὲ ὑποτροφία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας πραγματοποίησε μεταπτυχιακὴ σπουδὴ στὴ Ρώμη (Pontificio Istituto Orientale, Pontificio Università Gregoriana), ἐνῶ παρακολούθησε καὶ μαθήματα Ἑλληνικῆς Παλαιογραφίας καὶ Διπλωματικῆς στὴ Scuola di Paleografia Diplomaticae Archivistica τοῦ Κράτους τοῦ Βατικανοῦ. Συνέχισε διδακτορικὴ σπουδὴ στὸ Πανεπιστήμιο

τοῦ Στρασβούργου (1989-1991) καὶ τὸ 1990 χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος, λαμβάνοντας τὸ ὄφφίκιο τοῦ Ἀρχιμανδρίτη. Τὸ 1999 ἐξελέγη Λέκτορας τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. καὶ τὸ 2007 Καθηγητής. Τὸ ἴδιο ἔτος ἐξελέγη Μητροπολίτης Μεσσηνίας. Διετέλεσε Πρόεδρος τοῦ Τμ. Θεολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α. (2013-2015). Ὑπηρέτησε ὡς Γραμματέας καὶ μέλος Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων, Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων, Εὐρωπαϊκῶν Θεμάτων). Εἶναι μέλος τῶν Δ.Σ. τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου καὶ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Συμμετέχει στὴν Ἀντιπροσωπεία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὸν Ἐπίσημο Θεολογικὸ Διάλογο Ὁρθοδόξων-Ρωμαιοκαθολικῶν καὶ στὸ Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν (Τμήμα «Πίστη καὶ Τάξη»). Ἔχει ἐκπροσωπήσει τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας σὲ πολλὰ Διορθόδοξα καὶ Διαχριστιανικά Συνέδρια.

Σεβ. Μητροπολίτης Μάνης κ. Χρυσόστομος Γ΄. Κατὰ κόσμον Χρῆστος Κων. Παπαθανασίου, γεννήθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1950. Φοίτησε στὴ Νομικὴ καὶ στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ μετεκπαιδεύθηκε στὰ Πανεπιστήμια τῶν Παρισίων (Σορβόννη) καὶ τῆς Γενεύης. Εἶναι διδάκτωρ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Στὶς 20-2-2000 χειροτονήθηκε Διάκονος καὶ στὶς 28-5-2000 Πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χριστοδούλου καὶ χειροθετήθηκε ἀρχιμανδρίτης. Ὑπηρέτησε ὡς Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ εἰδικώτερα στὸν Καθεδρικὸ Ναὸ τῶν Ἀθηνῶν ἐπὶ δεκαπενταετία. Ὑπῆρξε Διευθυντῆς τοῦ Ἰδιαιτέρου Γραφείου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερωνύμου Β΄ καὶ παραλλήλως διετέλεσε ἱερεὺς στὰ Ἀρσάκεια Σχολεῖα (Π. Ψυχικοῦ). Συνέγραψε βιβλία καὶ μελέτες καὶ ἔλαβε μέρος σὲ πλεῖστα συνέδρια στὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικό. Μητροπολίτης Μάνης ἐξελέγη τὴν 7^η Φεβρουαρίου 2018 καὶ χειροτονήθηκε τὴ 10^η τοῦ ἰδίου μηνὸς στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ Ἀθηνῶν.

Στην υλοποίηση του Συνεδρίου συνέβαλε ή άριστη συνεργασία μέ:

• Τόν Άρχιγραμματέα τής Ίερᾶς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Έλλάδος Πανοσιολ. Άρχιμανδρίτη κ. Ίωάννη Καραμούζη, τόν Άρχιμ. Άλέξιο Μπουρλή καί τò Γραφείο Έκκλησιαστικῆς Τάξεως καί Έκκλησιαστικῆς Έθιμοτυπίας, τὶς ἐμπλεκόμενες συνοδικὲς Ύπηρεσίες, καί τόν Γενικὸ Διευθυντὴ τής Έκκλησιαστικῆς Κεντρικῆς Ύπηρεσίας Οἰκονομικῶν (Ε.Κ.Υ.Ο.) Πανοσιολ. Άρχιμανδρίτη Δρ Νικόδημο Φαρμάκη

• Τοὺς Ίερεῖς τῶν Γραφείων τής Ί.Μ. Θεσσαλονίκης καί τόν Διευθυντὴ τοῦ ἰδιαίτερου γραφείου τοῦ Σεβασμιωτάτου κ. Κωνσταντῖνο Κωνσταντινάκη

• Τόν Ραδιοφωνικὸ Σταθμὸ τής Έκκλησίας τής Έλλάδος

• Τόν Κλάδο Διαδικτύου τής Ίερᾶς Συνόδου

Ἡ ὅλη υλοποίηση τοῦ Συνεδρίου ἀνατέθηκε στὸν Κλάδο Έκδόσεων τής Ἐπικοινωνιακῆς καί Μορφωτικῆς Ύπηρεσίας τής Έκκλησίας τής Έλλάδος (Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.)

Γραμματειακὴ ὑποστήριξη:

Δρ Έμμανουήλ Πλοῦσος
Νικολέττα Μιχαλακάκου
Παναγιώτης Γλιάτας

Σχεδιασμὸς καί σελιδοποίηση προγράμματος καί συνοδευτικοῦ ὕλικου:

Δρ Ζαμπία Ἀγριμάκη

Μετάφραση στὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα:

Δρ Ζαμπία Ἀγριμάκη

Ἐπιμέλεια καί διόρθωση κειμένων:

Δρ Έμμανουήλ Πλοῦσος
Δρ Ζαμπία Ἀγριμάκη

Λογιστικὴ Ὑποστήριξη:

Κωνσταντῖνος Μιχαηλίδης

Ὑποστηρικτικὴ ὁμάδα:

Λάζαρος Μεγαλογένης, Πολυχρόνης Μούτσης, Ἀδαμαντία Μπούρτζινου, Κώστας Παππᾶς, Βαγγέλης Τζαναβάρης, Νικόλαος Τόλιας, καί οἱ ὁμάδες ἐθελοντῶν.

Ὑπεύθυνος Τύπου: Μάκης Ἀδαμόπουλος

Εὐχαριστοῦμε γιὰ τὴν πρόθυμη συνεργασία τους καὶ τὴν πολύτιμη συμβολή τους:

- Τὸν Προϊστάμενο Ἀρχιμ. Δαμασκητὸ Πέτικα καὶ τὸ προσωπικὸ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγ. Δημητρίου Πολιούχου Θεσσαλονίκης
- Τὴν κ. Φλώρα Καραγιάννη, Διευθύντρια τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Μνημείων
- Τὸν κ. Σίμο Παπάνη, Διευθυντὴ τῆς Κρατικῆς Ὁρχήστρας Θεσσαλονίκης
- Τὸν κ. Ἀστέριο Πελτέκη, Διευθυντὴ τοῦ Κρατικοῦ Θεάτρου Βορείου Ἑλλάδος, καὶ τὴν ἡθοποιὸ Κλειώ-Δανάη Ὁθωναίου
- Τὴν ἀγιογράφο κ. Χριστίνα Δουληγέρη
- Τὸν Πρωτοψάλτη τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καὶ Ἀναπληρωτὴ Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ. κ. Ἰωάννη Λιάκο
- Τὸν Χορὸ τῶν Ἱεροψαλτῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης «Ἰωσήφ ὁ Στουδίτης, Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης» καὶ τοὺς Πρωτοψάλτες καὶ Λαμπαδαρίους τῶν Ἑνοριῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης

Συνδιοργάνωση Συνεδρίου:

Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος – Ε.Μ.Υ.Ε.Ε. /
Κλάδος Ἐκδόσεων
Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος – Ε.Μ.Ι.Ε.Ε.
Ἰνστιτούτο Παιδείας, Θρησκευμάτων καὶ Ἀθλητισμοῦ

Συνδιοργάνωση Φωτογραφικῆς Ἐκθέσεως:

Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος – Ε.Μ.Υ.Ε.Ε. /
Κλάδος Ἐκδόσεων
Ἰνστιτούτο Πολιτισμοῦ / Εὐρωπαϊκὸ Κέντρο Βυζαντινῶν
καὶ Μεταβυζαντινῶν Μνημείων

Συνδιοργάνωση Συναυλίας:

Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος – Ε.Μ.Υ.Ε.Ε. /
Κλάδος Ἐκδόσεων
Ἰνστιτούτο Πολιτισμοῦ / Κρατικὴ Ὁρχήστρα Θεσσαλονίκης

ὑποστήριξη Συνεδρίου:

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εσωτερικών
Τομέας Μακεδονίας & Θράκης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού
Γενική Γραμματεία Θρησκευμάτων

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Πολιτισμού

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΟΛΙΠΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Dimitria Festival 2025
ΔΗΜΗΤΡΙΑ 60

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ ΚΑΙ
ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

